

Міністерство
молоді та спорту
України

МОЛОДЬ УКРАЇНИ

2018

РЕЗУЛЬТАТИ
РЕПРЕЗЕНТАТИВНОГО
СОЦІОЛОГІЧНОГО
ДОСЛІДЖЕННЯ

УДК 316.62-053.6(477)(047.1)

М75

Автори/-ки: *Наталія Дмитрук, Ганна Падалка, Наталія Тілікіна, Сергій Кіреєв*

Координаційна команда: *Олександр Ярема, Анатолій Білий, Валентина Коляда, Наталія Тілікіна, Марія Карчевич, Ірина Сорока, Олена Пурік*

Молодь України – 2018 / Результати репрезентативного соціологічного дослідження. – Київ : ДП «Редакція інформаційного бюлетеня «Офіційний вісник Президента України», 2018. – 72 с.

ISBN 978-617-7288-97-7

Публікація містить результати загальноукраїнського соціологічного дослідження системи цінностей та пріоритетів сучасної української молоді, зокрема проаналізовано життєві орієнтири молоді, її громадянська позиція та рівень політичної активності, оцінки молоддю молодіжної політики, інформаційні потреби молоді, було дано характеристику мобільним та міграційним настановам молоді, включення її до освітнього та трудового процесів, оцінку молоддю стану власного здоров'я та дотримання нею здорового способу життя.

УДК 316.62-053.6(477)(047.1)

Молодь України – 2018
***Дослідження проведене ТОВ «Перша рейтингова система»
на замовлення Міністерства молоді та спорту України***

ISBN 978-617-7288-97-7

© Міністерство молоді та спорту України, 2018

© ДП «Редакція інформаційного бюлетеня

«Офіційний вісник Президента України», 2018

ЗМІСТ

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ	4
Розділ 1	
ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ	5
Розділ 2	
ГРОМАДСЬКА ТА ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ МОЛОДІ	10
Розділ 3	
УЧАСТЬ ТА РОЛЬ МОЛОДІ В ПРОЦЕСАХ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВИ.....	18
Розділ 4	
ПРІОРИТЕТИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ	24
Розділ 5	
МОБІЛЬНІСТЬ ТА МІГРАЦІЙНІ НАСТАНОВИ МОЛОДІ	34
Розділ 6	
НАВЧАННЯ, ОСВІТА, РОБОТА, ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ.....	46
Розділ 7	
ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ МОЛОДІ.....	60
ВИСНОВКИ.....	68

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Економічні та соціально-політичні перетворення, що відбуваються в нашій країні, мають значний вплив на всі сфери соціального життя України. Викликані ними нові прояви суспільної свідомості все рідше керуються встановленими раніше традиціями, нормами. Стан масової свідомості населення, і перш за все молоді, характеризується як прогресивністю настроїв та думок, так і зростанням рівня аполітичності. У цій ситуації зростає інтерес до ціннісної проблематики, що обумовлює модель молодіжної поведінки у суспільстві. Соціальний контекст та час вибудовують певну систему цінностей молоді, яка знаходиться в діалектичній єдності з конкретним історичним етапом розвитку суспільства, що обумовлює необхідність їх ґрунтовного дослідження.

Мета дослідження: виявити основні проблеми соціального становища молоді України, її цінності та уподобання, проаналізувати форми молодіжної участі та визначити роль молоді в процесах реформування держави.

Завданням дослідження є вивчення:

- сучасних запитів української молоді щодо напрямів реалізації державної молодіжної політики;
- питань працевлаштування та зайнятості молоді;
- освітніх планів молоді, її залучення до неформальної освіти;
- громадянської позиції та активності молоді;
- цінностей та уподобань молоді;
- залучення молоді до здорового способу життя;
- проведення вільного часу та дозвілля молоді;
- рівня оцінки молоддю державної молодіжної політики;
- напрямів та форм залучення молоді до управління державними справами та розвитком громад;
- впливу молоді на становлення громадянського суспільства, реформування економіки, гуманітарної сфери, європейської та євроатлантичної інтеграції України;
- ролі молоді в процесах реформування держави.

Метод дослідження: структуроване інтерв'ю (face-to-face).

Цільова група: молодь віком від 14 до 34 років (громадяни України).

Географія дослідження: опитування проводилось в 24 регіонах України та м. Києві (окрім тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях).

Вибірка складає 2000 респондентів, яка репрезентативна для населення України віком 14–34 років (окрім тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях) відповідної вікової категорії за статтю, віком, регіоном проживання, типом населеного пункту. При аналізі були використані такі вікові інтервали: 14–19, 20–24, 25–29, 30–34 роки.

Інструментарій дослідження. Запитання анкети сформульовані з урахуванням попередніх соціологічних досліджень, які проводилися відповідно до замовлення Міністерства молоді та спорту України (соціологічних досліджень «Молодь України – 2007», «Молодь України – 2015» та «Цінності української молоді – 2016», «Молодь – 2017»). Також при розробці анкети було враховано проект національних показників молодіжної політики, який розроблено Державною установою «Державний інститут сімейної та молодіжної політики».

Розділ 1

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ

За даними соціологічного опитування, основними пріоритетами в житті більшості молоді у 2018 році, як і у 2017 році, є сімейне щастя – 59,6% та 63,6% відповідно, а також важливим залишається для молоді їх здоров'я – 53,0% у 2018 році та 53,3% у 2017 році.

Порівняно з минулим роком «багатство» стало менш важливим для української молоді 23,5% у 2018 році проти 28,1% у 2017 році. Натомість, у 2018 році молодь приділила увагу інструменту досягнення багатства – професіоналізму: стати кваліфікованим працівником (19,4%) проти 14,2% у 2017 році. Потреба бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках (28,2%) та потреба у багатстві (23,5%) завершують ТОП-5 життєвих пріоритетів молоді (Табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Розподіл відповідей на запитання
«Чого найбільше Ви хотіли б досягнути в житті?»
(серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), залежно від віку, %

	2017	2018
Сімейного щастя	63,6	59,9
Здоров'я	53,6	53,0
Зробити кар'єру	39,3	36,6
Бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках	29,1	28,2
Багатства	28,1	23,5
Мати можливість реалізувати свій талант і здібності	22,1	20,0
Стати кваліфікованим спеціалістом	14,2	19,4
Принести користь своїй країні	8,1	9,9
Спокою та можливості ні в що не втручатися	7,0	6,8
Влади	3,1	5,8
Слави	2,0	3,4
Важко відповісти	0,8	2,7
Нічого	0,5	0,6
Інше	0,1	0,1

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Майже абсолютною цінністю для молодих дівчат проти чоловіків виступає потреба досягти сімейного щастя (жінки – 72,2%, чоловіки – 48,0%). У свою чергу чоловіки здебільшого прагнуть мати гарне здоров'я (24,3%), ніж жінки – 10,8%. Чоловікам більш притаманне бажання зробити кар'єру (чоловіки – 11,1%, жінки – 5,6%), бути вільним, незалежним у своїх рішеннях і вчинках (чоловіки – 6,5%, жінки – 3,3%), а досягти багатства є однаково важливим як для молодих чоловіків, так і для молодих жінок (4,3% та 4,2% відповідно) (Табл. 1.2).

Варто зазначити, що сімейного щастя, у порівнянні з іншими віковими групами, частіше прагне молодь старшого віку (25–29 років – 65,2% та 30–34 роки – 64,2%), у той час як досягти кар'єрного успіху – наймолодша категорія опитаних (14–19 років – 31,2%, 20–24 роки – 47%) (Табл. 1.3).

Бажання щодо основних досягнень в житті майже не різняться залежно від поселення, в якому проживає молодь. Незначна перевага 4,5% порівняно з 3,7% у бажанні досягти багатства саме у молоді, яка проживає в містах, ніж у тих, хто проживає в сільській місцевості (Табл. 1.4).

Релігійна свідомість серед опитаної молоді зафіксована на рівні 71,9%. 18,9% опитаних віднесли себе до «невіруючих» та «атеїстів», а 9,2% так і не змогли визначитись у відповіді на це питання. Традиційно сільська молодь виявилась більш релігійною у порівнянні з міською (77,5% проти 69,4% відповідно) (Табл. 1.5), але при цьому кожен четвертий опитаний не відвідує храм (25,0%) (Табл. 1.6).

Таблиця 1.2

Розподіл відповідей на запитання
«Чого найбільше Ви хотіли б досягнути в житті?»
 (серед усіх респондентів/-ок, залежно від статі, N=2001), %

	Серед усіх	Молоді чоловіки	Молоді жінки
Сімейного щастя	59,9	48,0	72,2
Здоров'я	53,0	24,3	10,8
Побудувати успішну кар'єру	36,6	11,1	5,6
Багатства	28,2	4,3	4,2
Бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках	23,5	6,5	3,3
Займатися улюбленою справою (в професії)	20,0	2,9	1,7
Мати можливість реалізувати свій талант і здібності	19,4	0,4	0,1
Стати кваліфікованим спеціалістом	9,9	0,3	0,3
Спокою та можливості ні в що не втручатися	6,8	0,1	0,1
Принести користь своїй країні	5,8	0,3	0,0
Влади	3,4	0,3	0,0
Слави	2,7	0,9	1,0
Важко відповісти	0,6	0,5	0,7
Інше	0,1	0,1	0,0

Примітка: сума «Серед усіх» не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Таблиця 1.3

Розподіл відповідей на запитання «**Чого найбільше Ви хотіли б досягнути в житті?**»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Сімейного щастя	59,9	50,4	54,1	65,2	64,2
Побудувати успішну кар'єру	53,0	31,2	21,7	12,5	12,4
Бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках	36,6	8,6	9,0	8,6	7,7
Мати можливість реалізувати свій талант і здібності	28,2	5,0	4,8	3,8	3,9
Багатства	23,5	1,5	6,3	5,0	5,4
Здоров'я	20,0	1,5	1,4	2,3	3,5
Принести користь своїй країні	19,4	-	0,5	0,5	-
Спокою та можливості ні в що не втручатися	9,9	-	-	0,4	0,6
Стати кваліфікованим спеціалістом	6,8	-	0,2	-	0,2
Влади	5,8	-	0,5	0,2	-
Слави	3,4	-	-	0,2	0,3
Займатися улюбленою справою (в професії)	2,7	1,2	0,2	0,7	1,7
Важко відповісти	0,6	0,6	1,1	0,6	0,1
Нічого	0,1	-	0,2	-	-

Примітка: сума «Серед усіх» не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Таблиця 1.4

Розподіл відповідей на запитання «**Чого найбільше Ви хотіли б досягнути в житті?**»
(серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, N=2001), %

	Серед усіх	Сільське населення	Міське населення
Сімейного щастя	59,9	63,8	58,1
Здоров'я	53,0	15,5	18,6
Побудувати успішну кар'єру	36,6	8,3	8,4
Багатства	28,2	3,7	4,5
Бути вільним і незалежним у своїх рішеннях та вчинках	23,5	4,0	5,3
Займатися улюбленою справою (в професії)	20,0	1,6	2,7
Мати можливість реалізувати свій талант і здібності	19,4	0,2	0,3
Стати кваліфікованим спеціалістом	9,9	0,5	0,2
Спокою та можливості ні в що не втручатися	6,8	-	0,1
Принести користь своїй країні	5,8	-	0,2
Влади	3,4	0,2	0,1
Слави	2,7	1,0	1,0
Важко відповісти	0,6	1,2	0,3
Інше	0,1	-	0,2

Примітка: сума «Серед усіх» не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Таблиця 1.5

Розподіл відповідей на запитання
«Незалежно від того, відвідуєте Ви церкву чи ні, чи можна сказати, що Ви є?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від типу поселення, у якому проживає молодь, %

	Серед усіх	Сільське населення	Міське населення
Віруючий	71,9	77,5	69,4
Невіруючий	14,7	10,9	16,5
Переконаний атеїст	4,2	2,0	5,2
Важко відповісти	9,2	9,6	8,9

Таблиця 1.6

Розподіл відповідей на запитання
«Як часто Ви відвідуєте храм (церкву, костел, мечеть, молитовний будинок, синагогу, кірху)?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Не відвідую взагалі	25,0
Кілька разів на рік	28,9
Тільки на свята	33,0
Раз на місяць	7,7
Щотижня	5,0
2–4 рази на тиждень	0,4

Таблиця 1.7

Розподіл відповідей на запитання
«Вкажіть, будь ласка, Ваш сімейний стан?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від типу поселення та макрорегіону, %

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Незаміжня/не одружений	43,4	41,7	47,2	42,3	43,4	38,5	46,4	42,3
В офіційно зареєстрованому шлюбі	39,2	37,8	42,4	37,5	39,9	31,2	41,9	37,5
Живемо разом, але без реєстрації	13,0	15,5	7,5	12,5	13,4	24,5	7,7	12,5
Розлучений (-на) (розлучення оформлене офіційно)	3,1	3,6	1,8	5,8	1,9	3,8	3,6	5,8
Шлюб розпався, але розлучення не оформлене	1,1	1,2	0,8	1,2	1,3	1,6	0,4	1,2
Удова/удівець	0,2	0,2	0,3	0,7	0,1	0,4	-	0,7

Переважно молодь України є незаміжніми/неодруженими людьми – 43,4%, а одружених – 39,2%. Молоді люди, які проживають у сільській місцевості, частіше є одруженими/заміжними, ніж міські жителі – 42,4% та 37,8% відповідно, 39,8% мають дітей (Табл. 1.7). У середньому 48,0% молоді розмовляє українською як вдома, так і на роботі та з друзями (Табл. 1.10).

Таблиця 1.8

Розподіл відповідей на запитання «Чи є у Вас діти?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Ні, але в майбутньому планую	53,9	51,0	54,8	54,8	46,6	57,8
Так	39,8	43,2	38,9	36,5	45,1	39,3
Ні, взагалі не планую мати дітей	5,0	4,3	5,5	7,1	5,1	2,7
Важко відповісти	1,3	1,5	0,8	1,6	3,2	0,2

Таблиця 1.9

Розподіл відповідей на запитання
«До якої національності Ви себе відносите?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Українець (-ка)	95,2	94,1	96,3	93,8	98,2
Росіянин (-ка)	4,1	4,9	3,2	5,2	1,4
Інша	0,7	1,0	0,5	1,0	0,4

Таблиця 1.10

Розподіл відповідей на запитання
«Якою мовою Ви, як правило, спілкуєтесь у сім'ї/на роботі/з друзями?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	У сім'ї	На роботі (у школі, вузі)	Із друзями, знайомими
Українською	48,0	48,1	42,0
Російською	32,4	26,3	31,4
Українською та російською однаковою мірою	19,4	25,4	26,4
Іншою	0,2	0,2	0,2

Розділ 2

ГРОМАДСЬКА ТА ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ МОЛОДІ

8,9% молоді (у 2017 р. – 9,3%) постійно стежать за політичним життям в Україні і кожна 5-та молода людина відслідковує головні події в політичному житті країни. Водночас, третина молоді вказує про відсутність інтересу до політичних процесів в державі (29,5%). Із збільшенням віку збільшується частка молоді, яка постійно стежить за політичним життям в країні та зменшується частка тих, які взагалі не цікавляться політикою (*Табл. 2.1. – 2.2*).

Таблиця 2.1

Порівняння відповідей на запитання
«Якою мірою Ви цікавитеся політичними процесами, що відбуваються в Україні?»
(серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Постійно стежу за політичним життям в Україні	9,3	8,9
Стежу за головними подіями в політичному житті	22,4	25,9
Інтерес до політичного життя проявляю дуже рідко	30,1	31,9
Взагалі не цікавлюся політикою	32,1	29,5
Важко відповісти	6,3	3,8

Таблиця 2.2

Розподіл відповідей на запитання
«Якою мірою Ви цікавитеся політичними процесами, що відбуваються в Україні?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Постійно стежу за політичним життям в Україні	8,9	6,5	7,2	8,8	11,5
Стежу за головними подіями в політичному житті	25,9	16,9	25,1	30,9	26,9
Інтерес до політичного життя проявляю дуже рідко	31,9	28,2	30,2	33,9	33,3
Взагалі не цікавлюся політикою	29,5	43,0	34,1	22,5	25,4
Важко відповісти	3,8	5,4	3,4	3,9	2,9

Так само, як у минулорічному дослідженні, серед головних чинників «аполітичності» сучасної молоді – недовіра політикам та владі, зневіра щодо важливості своєї громадянської позиції та низька самооцінка власної політичної культури (*Табл. 2.3*).

Більшість молодих людей брали участь у виборах упродовж останніх 5 років (*Табл. 2.4*).

Від 71,0% до 62,8% молоді бере участь виборах різного рівня. Порівняно із минулими роками, поступово збільшується частка молоді, яка є включеною у вибори на місцевому рівні (*Табл. 2.5*).

Таблиця 2.3

Порівняння відповідей на запитання
«Чому Вас не цікавить політичне життя країни?»
 (серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Не довіряю політикам та владі	48,0	51,1
Від мене все рівно нічого не залежить	30,1	27,0
Я нічого в цьому не розумію	23,6	21,7
Через недовіру до наявної інформації	18,9	18,5
Через відсутність достовірної інформації	15,4	14,5
Я надто зайнятий іншим	15,1	12,7
Важко відповісти	5,1	4,0

Примітка: Сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Таблиця 2.4

Порівняння розподілу відповідей на запитання
«Чи брали Ви участь у виборах упродовж останніх 5 та 10 років?»
 (серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Так	51,3	56,7
Ні	31,5	34,2
Мені не виповнилось 18 років	14,7	9,1
Не пам'ятаю	2,5	56,7

Таблиця 2.5

Розподіл відповідей на запитання
«У яких виборах Ви брали участь упродовж останніх 5 років?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

У виборах Президента України	71,0
У виборах до Верховної Ради України	62,8
У виборах до органів місцевого самоврядування	64,0
У виборах на посаду міського/селищного/сільського голови	65,1

Необхідність артикуляції своєї громадянської позиції через участь у виборах молодь пояснює своїм громадянським обов'язком та можливістю електорально репрезентувати свою підтримку або не підтримку політичного курсу держави (*Табл. 2.6*).

Найбільшою мірою сучасна молодь довіряє передусім волонтерським організаціям та об'єднанням (54,3%), потім – релігійним установам та організаціям (44,7%), Європейському Союзу (43,7%), громадським об'єднанням (43,1%) (*Табл. 2.7*).

86,7% (2017 р. – 86,3%) молоді не мають членства у політичних партіях та 80,5% не має досвіду участі в будь-якій з організацій громадянського суспільства (*Табл. 2.8*).

Таблиця 2.6

Порівняння відповідей на запитання «**Як Ви вважаєте, чому люди, у тому числі молодь, повинні брати участь у виборах?**» (серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Це громадянський обов'язок кожного брати участь у виборах	56,7	52,8
Можливість показати свою згоду/незгоду з політикою держави держави/керівництва регіону/позицією депутата	36,3	31,4
Не бажання, щоб до влади прийшли партія/кандидат, яким не довіряю	19,5	15,0
Можливість підтримати партію/кандидата, яким симпатизуєш	15,2	14,9
Не обов'язково брати участь у виборах	9,1	9,8
Брати участь, щоб у виборний орган пройшла людина, що представляє наш округ, регіон	6,5	7,3
За звичкою приходять на виборчу дільницю, участь у виборах бере все близьке оточення – родичі/друзі/сусіди та інші	5,3	6,0
Просто цікаво, хто переможе у змаганні партій/кандидатів	1,9	4,2
Представники партії, кандидата «зацікавлюють» подарунками/грошима	0,3	0,7
Важко відповісти	4,7	5,4

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Таблиця 2.7

Розподіл відповідей на запитання «**Якою мірою Ви довіряєте наведеним нижче громадським та політичним організаціям, інститутам та окремим державним діячам?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Повністю довіряю	Скоріше довіряю, ніж ні	Скоріше не довіряю	Повністю не довіряю	Важко відповісти
Президенту України	1,2	11,5	40,1	41,7	5,5
Кабінету Міністрів України (Уряду)	1,5	10,9	39,5	41,6	6,5
Верховній Раді України	1,2	8,4	40,8	43,6	6,0
Політичним партіям	0,9	9,4	42,0	41,0	6,7
Місцевим органам влади	3,3	25,0	33,5	30,5	7,7
Судовим органам (судам)	1,9	14,3	34,2	44,0	5,6
Поліції	3,9	25,2	32,5	30,5	7,9
Церквам, релігійним установам організаціям	10,8	33,9	24,3	22,6	8,4
Громадським об'єднанням	7,7	35,4	26,3	20,4	10,2
Волонтерським організаціям та об'єднанням	13,1	41,2	20,4	16,6	8,7
Європейському Союзу	8,0	35,7	22,6	21,7	12,0
ООН	7,0	29,4	24,5	22,3	16,8
ОБСЄ	4,8	25,7	27,2	25,0	17,3

	Повністю довіряю	Скоріше довіряю, ніж ні	Скоріше не довіряю	Повністю не довіряю	Важко відповісти
НАТО	6,7	28,8	25,6	23,1	15,8
Міжнародному валютному фонду (МВФ)	3,8	20,0	28,0	30,8	17,4
ЗМІ: газетам	2,6	22,2	39,1	25,3	10,8
радіо	3,7	24,6	36,7	24,0	11,0
інтернет-виданням	7,3	36,4	30,8	17,8	7,7
телебаченню	4,6	27,5	36,3	24,0	7,6
Соціальним мережам	7,5	39,5	28,5	16,1	8,4

Таблиця 2.8

Розподіл відповідей на запитання «У діяльності яких організацій громадянського суспільства Ви брали участь за останні 12 місяців?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Так
Ні, я не брав участі в діяльності жодної організації громадянського суспільства	80,5
Шкільному або студентському самоврядуванню	7,9
Спортивних організаціях або організаціях, пов'язаних з проведенням дозвілля	5,1
Волонтерських ініціативах	4,1
Благодійних або гуманітарних організаціях	3,6
Профспілках, професійних об'єднаннях	3,4
Діяльності організацій, пов'язаних з освітою, наукою, мистецтва	2,9
Молодіжних і дитячих громадських організаціях	2,4
Політичних партіях	1,7
Об'єднаннях співвласників багатоквартирного будинку (ОСББ)	1,5
Організаціях з охорони навколишнього середовища	1,3
Релігійних організаціях	1,0
Пластових (скаутських) організаціях	0,6
Організаціях споживачів	0,6
Інше	0,2

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Відповідаючи на проективне питання «Існують різні способи, щоб продемонструвати свою політичну позицію. Чи вдавалися Ви до якогось з наступних способів участі у політичній діяльності?», незначна частка молоді вказує про свою готовність насамперед брати участь у волонтерському русі або діяльності громадської організації (19,0%),

можливості участі у мирних демонстраціях (17,6%) та підписанні політичних вимог (16,2%) (Табл. 2.9).

На думку молоді, найвпливовішими заходами впливу на владу можуть бути її участь у всеукраїнських (21%) та місцевих виборах (16,7%), радикальні протести (17,1%) (Табл. 2.10).

Таблиця 2.9

Розподіл відповідей на запитання

«Існують різні способи, щоб продемонструвати свою політичну позицію. Чи вдавалися Ви до якогось з наступних способів участі у політичній діяльності?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Ні	Ще не робив (-ла), але спробував (-ла) би	Я це виконую	Важко відповісти
Підписання політичних вимог/ підтримання онлайн-петицій	70,5	16,2	9,8	3,5
Участь у мирних демонстраціях, мітингах	69,0	17,6	9,6	3,8
Участь у акціях протесту, непокори	78,5	12,6	5,2	3,7
Участь у волонтерському русі або роботі громадської організації (в контексті політичних цілей)	72,9	19,0	5,2	2,9
Робота в політичній партії чи політичній групі	82,4	11,0	3,5	3,0
Припинив (-ла) купувати товари з політичних або екологічних причин	71,7	10,8	12,8	4,7
Участь у політичній діяльності в Інтернеті/в соціальних мережах	80,4	12,1	3,9	3,6
Участь у дебатах з політиками	84,1	10,2	2,0	3,7

Таблиця 2.10

Розподіл відповідей на запитання

«Вкажіть, що з переліченого може вплинути на дії та рішення влади?»

(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Нічого	37,5
Ваша участь у всеукраїнських виборах	21,0
Радикальний протест (захоплення адмінбудівель, блокування доріг та інше)	17,1
Ваша участь у місцевих виборах	16,7
Складання звернень і запитів до місцевої влади, підписання петицій	15,9
Ваша участь в мирних протестах, мітингах	15,1
Ваша участь в громадських слуханнях, зборах	9,0
Важко відповісти	11,6

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

До більш рішучої внутрішньополітичної діяльності молодь може спонукати погіршення економічного стану, зниження доходу, спричиненого підвищенням цін, тарифів (42,6%), порушення прав людини (37,2%), а також нерозв'язання екологічних проблем (28,9%) і проблеми в сфері охорони здоров'я (27,1%) (Табл. 2.11).

У 2018 році менша частка молоді (1,9%) підтвердила свою активну участь у діяльності дитячих та молодіжних громадських організацій в Україні (2017 – 6,8%). На жаль, значна частина молоді не є обізнаною про існування та діяльність дитячих та молодіжних громадських організацій в Україні (*Табл. 2.12*).

Таблиця 2.11

Розподіл відповідей на запитання
«Які з наступних проблем можуть спонукати Вас взяти участь в громадських заходах, спрямованих на їх вирішення?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Підвищення цін, тарифів, зниження доходу	42,6
Порушення прав людини	37,2
Екологічні проблеми	28,9
Проблеми у сфері охорони здоров'я	27,1
Проблеми в житловій сфері	22,8
Порушення у сфері материнства і дитинства	18,1
Важко відповісти	18,0
Порушення прав роботодавцем	16,9
Порушення у сфері жорстокого поводження над тваринами	15,8
Проблеми у сфері освіти	15,5
Порушення у сфері територіальної цілісності	15,1
Порушення у сфері прав учасників АТО	8,7
Порушення у сфері традиційних/релігійних цінностей	7,7
Проблеми міграції в Україні	6,7
Порушення у сфері релігійних свобод	4,7
Нічого	1,0
Інше	0,4

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Таблиця 2.12

Розподіл відповідей на запитання
«Чи знаєте Ви про існування та діяльність дитячих і молодіжних громадських організацій в Україні?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Я є активним членом громадської організації	0,5
Іноді беру активну участь	0,8
Зараз я не член громадської організації, але раніше брав активну участь	0,6
Дізнаюся про їхню діяльність із засобів масової інформації	8,0
Тільки знаю, що такі існують	23,4
Ні, не знаю	64,6
Важко відповісти	2,2

83,5% (2017 р. – 78,7%) опитаної молоді не має досвіду волонтерської діяльності¹ (Табл. 2.13). Частіше молоді люди, які проживають на Півдні та Заході країни, займалися протягом останніх 12 місяців та раніше волонтерством.

Кожна четверта молода людина є обізнаною про існування молодіжних консультативно-дорадчих органів (далі – МКДО) в Україні та про їх діяльність (Табл. 2.14). Низький рівень обізнаності щодо МКДО молодь пояснює відсутністю інформаційної підтримки та недостатньою поінформованістю про успішні практики та проекти МКДО (Табл. 2.15).

Задля сприяння діяльності МКДО молодь очікує впровадження ініціатив щодо сприяння зацікавленості та активній участі молоді в їхній діяльності (32,4%), проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи з представниками органів влади та місцевого самоврядування (32,1%) (Табл. 2.16).

Таблиця 2.13

Розподіл відповідей на запитання
«Чи займались Ви коли-небудь волонтерством?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Займалися протягом останніх 12 місяців і раніше	5,3	4,8	4,2	2,9	8,2	8,1
Займалися протягом останніх 12 місяців, але раніше не займалися	2,3	1,5	3,9	2,0	1,8	2,0
Не займалися протягом останніх 12 місяців, але раніше займалися	8,9	9,0	11,0	6,2	9,1	9,7
Ні, не займалися взагалі	83,5	84,7	80,9	88,9	80,9	80,2

Таблиця 2.14

Розподіл відповідей на запитання
«Чи знаєте Ви про існування МКДО в Україні та про їх діяльність?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Я є активним членом	0,5
Іноді беру активну участь	0,8
Зараз я не член, але раніше брав активну участь	0,6
Дізнаюся про їхню діяльність із засобів масової інформації, але не беру участь	8,0
Тільки знаю, що такі існують	23,4
Ні, не знаю	64,6
Важко відповісти	2,2

¹ Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді. – К., 2016. – С. 16–17.

Таблиця 2.15

Розподіл відповідей на запитання
«Які, на Ваш погляд, найбільші проблеми та обмеження існують зараз для МКДО в Україні?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Недостатність інформації про діяльність МКДО в Україні та успішні практики, які можна переймати	34,9
Низький рівень участі та зацікавленості молоді в діяльності МКДО	28,5
Формальність МКДО (деякі дорадчі органи існують лише на «папері»)	16,5
Ігнорування МКДО зі сторони органів влади та місцевого самоврядування	13,2
Відсутні закріплені в законодавстві права та інші необхідні інструменти для діяльності МКДО	11,7
Інше	0,1
Важко відповісти	33,3

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Таблиця 2.16

Розподіл відповідей на запитання
«Які потрібні першочергові дії для того, щоб зробити діяльність МКДО в Україні кращою?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Сприяти зацікавленості та активній участі молоді в діяльності МКДО	32,4
Проводити більше інформаційно-роз'яснювальної роботи з представниками органів влади і місцевого самоврядування	32,1
Підтримувати фінансово діяльність МКДО	23,3
Ухвалити необхідне законодавство	22,8
Поширювати кращі практики	19,6
Інше	0,1
Важко відповісти	29,3

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Розділ 3

УЧАСТЬ ТА РОЛЬ МОЛОДІ В ПРОЦЕСАХ РЕФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВИ

92,6% молоді вважає Україну своєю Батьківщиною, 77,4% – знає текст Державного гімну України, 76,4% – пишається тим, що є громадянином України, 75,3% – позитивно оцінює своє знання історії країни; більше половини молоді вважає, що громадяни України повинні обов'язково вільно володіти українською мовою (66,5%) та використовує у побуті речі з українською символікою (59,4%) (Табл. 3.1).

За результатами опитування 18,9% молоді готові захищати Україну зі зброєю в руках у разі мобілізації та 1,5% молоді серед усіх опитаних вже брали або беруть участь у військових діях² (Табл. 3.2).

Таблиця 3.1

Ступінь прихильності молоді державницькій позиції
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Так	Ні	Важко відповісти
Чи пишаєтесь Ви тим, що є громадянином України?	76,4	12,0	11,6
Чи вважаєте Ви Україну своєю Батьківщиною?	92,6	4,4	3,0
Чи знаєте Ви історію України?	75,3	13,4	11,3
Чи знаєте Ви текст Державного гімну України?	77,4	17,1	5,5
Чи обов'язково громадяни України повинні вільно володіти українською мовою?	66,5	26,2	7,2
Чи використовуєте Ви у побуті речі з українською символікою?	59,4	31,7	8,8

Таблиця 3.2

Порівняння відповідей на запитання
«Чи готові Ви у разі необхідності захищати Україну зі зброєю в руках?»
(серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Так, я вже брав (-ла) або беру участь у військових діях	2,6	1,5
Так, якщо мене мобілізують	18,4	18,9
Ні, не готовий (-ва), але з часом можливо розгляну таку необхідність	14,8	14,9
Ні, поки не маю таких намірів	28,4	32,0
Ні, не готовий (-ва) за будь-яких обставин	26,0	21,6
Важко відповісти	9,8	11,1

² За результатами дослідження «Цінності української молоді», що проведено у 2016 році, 27,8% молодих осіб вказало на свою готовність у разі необхідності захищати Україну зі зброєю в руках // Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді – К., 2016.– С. 16–17.

Водночас 41,8% молоді підтверджує свою готовність захищати незалежність та територіальну цілісність України ненасильницькими методами, такими, як волонтерство чи благодійність (Табл. 3.3).

4,8% молодих людей, відповідаючи на запитання «Чи берете Ви особисто участь у здійсненні реформ в Україні?», дали ствердну відповідь. За оцінками молоді в країні протягом останнього року спостерігається погіршення якості життя (68,6%) та економічної ситуації в країні (59,8%), а також 64% молоді вказує на погіршення відносин між Україною та Росією внаслідок продовження озброєного конфлікту на Сході країни та тимчасової окупації АР Крим (Табл. 3.4).

23% (2017 р. – 13,8%) опитаної молоді мешкає у населеному пункті, що входить до об'єднаної територіальної громади. 24,4% (2017 р. – 37%) молоді готові особисто брати активну участь у процесі розбудови та розвитку своєї об'єднаної територіальної громади (Табл. 3.5).

Таблиця 3.3

Порівняння відповідей на запитання «Чи готові Ви захищати незалежність та територіальну цілісність України ненасильницькими методами, такими, як волонтерство, благодійність тощо?» (серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Так, готовий	32,2	36,5
Так, я вже це робив/роблю	8,0	5,3
Ні, мене це не цікавить	28,7	28,3
Ні, Україна не варта цього	7,5	5,1
Важко відповісти	23,6	24,9

Таблиця 3.4

Розподіл відповідей на запитання «На Ваш погляд, які зрушення відбулися протягом останнього року в окремих галузях життя країни?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2000), %

	Стало краще	Нічого не змінилося	Стало гірше	Важко відповісти
У галузі зовнішньої політики	13,6	41,3	34,3	10,8
У відносинах між Україною та Росією	2,0	27,6	64,0	6,3
У відносинах з іншими країнами світу	16,3	44,1	29,4	10,1
В управлінні державою	5,2	41,2	46,4	7,2
У Збройних Силах України	22,3	37,7	27,9	12,1
Після реформи національної поліції	15,7	42,8	31,4	10,1
В економіці	3,9	29,0	59,8	7,3
У побуті, умовах життя людей	3,5	23,3	68,6	4,7
У діяльності засобів масової інформації: газет, радіо, телебачення	7,2	50,2	31,8	10,8
У галузі культури та духовного життя	8,7	52,1	28,9	10,3

Найменше намірів брати участь у розбудові та розвитку об'єднаної територіальної громади у молоді центрального (9,9%) та південного (12,9%) регіонів країни; найбільший відсоток молоді, яка готова брати участь у процесах децентралізації, локалізується у західному (42,3%), північному (25,3%) та східному (23,4%) макрорегіонах (Табл. 3.6).

Міська та сільська молодь рівною мірою має готовність особисто брати активну участь у процесі розбудови та розвитку своєї об'єднаної територіальної громади (Табл. 3.7).

Таблиця 3.5

Розподіл відповідей на запитання
«Чи готові Ви особисто брати активну участь у процесі розбудови та розвитку Вашої об'єднаної територіальної громади (ОТГ)?»
 (серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Так	8,9	5,7
Скоріше так, ніж ні	20,1	18,7
Скоріше ні, ніж так	24,4	22,3
Ні	27,5	31,2
Важко відповісти	11,2	22,1

Таблиця 3.6

Розподіл відповідей на запитання
«У разі об'єднання Вашого села/селища/міста з іншими населеними пунктами в одну об'єднану територіальну громаду чи готові Ви брати активну участь у цьому процесі?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Звісно так	5,7	1,3	6,3	4,7	1,8	11,6
Скоріше так, ніж ні	18,7	8,5	19,0	18,7	11,1	30,7
Скоріше ні, ніж так	22,3	21,1	23,8	28,2	18,7	16,2
Ні	31,2	53,3	26,7	31,2	32,8	12,6
Важко відповісти	22,1	15,8	24,2	17,2	35,6	28,9

Таблиця 3.7

Розподіл відповідей на запитання
«У разі об'єднання Вашого села/селища/міста з іншими населеними пунктами в одну об'єднану територіальну громаду чи готові Ви брати активну участь у цьому процесі?»
 (серед усіх опитаних, N=2001), залежно від типу поселення, %

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь
Так	5,7	4,4	8,2
Скоріше так, ніж ні	18,7	19,0	18,3
Скоріше ні, ніж так	22,3	24,3	18,4
Ні	31,2	28,3	36,7
Важко відповісти	22,1	24,0	18,4

У першу чергу молодь має готовність брати участь у виборах (41,9%), у другу чергу – участь у зборах (29,1%), в третю – участь у благоустрої (21,4%), в межах життєдіяльності громади (Табл. 3.8).

Молодь вважає, що більшою мірою вона може вплинути на те, що відбувається в її населеному пункті (22,7%), порівняно із можливим впливом молоді на рівні країні (11,6%) (Табл. 3.9).

Таблиця 3.8

Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви долучаєтесь та бачите свою участь у життєдіяльності громади?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Голосування на виборах	41,9
Участь у загальних зборах	29,1
Участь у роботі по благоустрою	21,4
Участь у громадських зборах, слуханнях	13,0
Представництво в органах самоорганізації громади – громадськості	7,0
Участь у розробці та реалізації Стратегій, програм та проектів	5,9
Інше	0,9

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Таблиця 3.9

Розподіл відповідей на запитання
«Як Ви вважаєте, якою мірою Ви можете вплинути на те,
що відбувається у Вашому населеному пункті та країні?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Повною мірою	Певною мірою	Незначною мірою	Ніяким чином не можу	Важко відповісти
Як Ви вважаєте, якою мірою Ви можете вплинути на те, що відбувається у вашому населеному пункті?	3,6	19,4	38,5	34,4	4,1
Як Ви вважаєте, якою мірою Ви можете вплинути на те, що відбувається в країні?	1,3	10,3	28,2	55,5	4,7

Відповідаючи на проективне запитання «Якщо б Ви мали можливості для втілення реальних проектів щодо розвитку території Вашого проживання, що з переліченого нижче є для Вас найважливішим зараз або буде найважливішим у найближчі три роки?» молодь, насамперед, обрала для себе таку актуальну інфраструктурну проблематику в найближчій перспективі та у найближчі три роки, як відкриття/облаштування/ремонт/реконструкція доріг та тротуарів (73,1% та 37,1% відповідно), шкіл (35,1% та 29% відповідно), лікарень (34,4% та 23,6% відповідно) та місць відпочинку у громаді (34% та 35,7% відповідно), а також дитячих садочків (30% та 23,6% відповідно); так само, як у минулорічному дослідженні, пріоритети відкриття та облаштування таких публічних інфраструктурних об'єктів громади, як спортивні закладів, закладів, гуртків та клубів, за оцінками опитаної молоді зросте у найближчі три роки (Табл. 3.10).

Таблиця 3.10

Розподіл відповідей на запитання «Якщо б Ви мали можливості для втілення реальних проєктів щодо розвитку території Вашого проживання, що з переліченого нижче є для Вас найважливішим зараз або буде найважливішим у найближчі три роки?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Є найважливіше зараз	Буде найважливішим у найближчі 3 роки
Відкриття, облаштування, ремонт, реконструкція таких об'єктів інфраструктури громади як ...		
доріг та тротуарів	73,1	37,1
будівель шкіл	35,1	29,0
лікарень/поліклінік/амбулаторій	34,4	23,6
місць відпочинку (парків, пляжів, наметових міст тощо)	34,0	35,7
дитячих садочків	30,0	23,6
спортивних закладів, центрів (майданчиків, стадіонів тощо)	23,9	29,1
установ, що працюють із молоддю (молодіжних центрів)	17,8	25,5
закладів культури (центрів, клубів, бібліотек тощо)	11,7	25,1
гуртків для дітей та молоді	9,2	11,4
клубів для молоді за місцем проживання	9,0	14,2
кінотеатрів	5,4	14,1
інше	1,9	1,8
Важко відповісти	0,6	2,1

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Таблиця 3.11

Порівняння відповідей на запитання «Чи враховує місцева влада, на Ваш погляд, думку молоді при ухваленні рішень, що стосуються розвитку громади?» (серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Так, більшість рішень ухвалюються з урахуванням думки молоді	4,0	3,5
Так, інколи думка молоді враховується	27,0	27,7
Ні, думка молоді не враховується взагалі	35,2	29,4
Мені не відомо про таке, я вперше чую, що думка молоді має враховуватися	22,1	26,2
Важко відповісти	11,7	13,2

Більше половини опитаних молодих людей (55,6%) вважає, що місцева влада не враховує думку молоді при ухваленні рішень, що стосуються розвитку громади (2017 – 57,3%) (Табл. 3.11).

Дистанціювання влади від молоді при ухваленні рішень, що стосуються розвитку громади, частіше відчуває міська молодь порівняно із сільською (*Табл. 3.12*).

Таблиця 3.12

Розподіл відповідей на запитання «**Чи враховує місцева влада, на Ваш погляд, думку молоді при ухваленні рішень, що стосуються розвитку громади?**»
(серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, N=2001), %

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь
Так, більшість рішень ухвалюються з урахуванням думки молоді	3,5	3,6	3,3
Так, інколи думка молоді враховується	27,7	29,4	23,9
Ні, думка молоді не враховується взагалі	29,4	29,3	29,7
Мені не відомо про таке, я вперше чую, що думка молоді має враховуватися	26,2	25,4	28,1
Важко відповісти	13,2	12,3	15,0

Розділ 4

ПРІОРИТЕТИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

На загальнонаціональному рівні соціальні мережі (73,9%) обирали найчастіше в якості джерела інформації, яким користується молодь принаймні один раз на тиждень. У загальних тенденціях як міська, так і сільська молодь обирають однакові джерела інформації. Однак серед міської молоді спостерігається збільшений інтерес до іноземних ЗМІ. Так, 26,2% міської молоді користується іноземними сайтами принаймні один раз на тиждень проти 16,4% сільської (Табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Розподіл відповідей на запитання «Якими джерелами інформації та комунікації Ви користуєтесь принаймні один раз на тиждень?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від типу поселення, %

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь
Інтернет: соціальні мережі	73,9	73,6	74,6
Загальнонаціональні телеканали	67,6	66,8	69,4
Інтернет: загальноукраїнські новинні сайти	49,7	51,7	45,3
Інтернет: місцеві сайти	37,2	40,5	30,1
Місцеві телеканали	33,4	34,7	30,7
Інтернет: іноземні сайти	23,1	26,2	16,4
Місцева преса	18,1	16,7	21,1
Радіо	17,1	17,3	16,6
Загальноукраїнська преса	16,5	15,9	17,7
Іноземні телеканали	11,3	12,5	8,6
Іноземна преса	6,5	7,1	5,1
Нема таких/Не довіряю жодному джерелу	5,1	4,6	6,2
ВВ/НВ	0,3	0,2	0,5

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Найбільшу довіру в Україні серед молоді мають соціальні мережі – 37,6% та сайти інтернет-новин – 24,3%. Майже кожен третій молодий українець (30,6%) не довіряє жодному джерелу інформації. Цей показник корелює із загальним рівнем аполітичності молоді, яка не цікавиться політичним життям країни та, відповідно, має низький рівень довіри до інформації соціально-політичного спрямування.

Найбільша кількість прихильників соціальних мереж проживає в західних областях країни – 42,6%, а переважна більшість скептиків щодо довіри будь-яким джерелам інформації є жителями південного регіону – 33,3%. Серед особливостей

макрорегіонального зрізу виявилось, що найбільшу прихильність до місцевих сайтів (15,6%) має молодь із західних регіонів, а найнижчий рівень довіри до загальноукраїнських сайтів новин зафіксовано на півночі країни – 19,8% (Табл. 4.2).

Таблиця 4.2

Розподіл відповідей на запитання
«Яким джерелам інформації найбільше довіряєте?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Інтернет: соціальні мережі	37,6	36,0	38,3	42,6	31,2	35,4
Нема таких/Не довіряю жодному джерелу	30,6	30,6	27,8	31,7	33,3	30,7
Інтернет: загальноукраїнські новинні сайти	24,3	23,9	19,8	22,7	32,7	26,9
Загальнонаціональні телеканали	23,5	26,2	23,5	28,4	15,2	19,9
Інтернет: місцеві сайти	12,6	7,8	12,2	14,1	11,3	15,6
Інтернет: іноземні сайти	10,3	5,6	14,6	9,9	8,5	10,9
Місцеві телеканали	9,7	6,2	5,3	17,0	6,3	9,8
Місцева преса	5,0	4,5	5,0	6,5	1,8	5,3
Радіо	5,0	5,1	7,0	4,9	1,3	5,0
Загальноукраїнська преса	5,0	5,4	6,9	5,6	1,3	3,9
Іноземні телеканали	3,8	3,8	6,6	4,6	1,3	1,5
Іноземна преса	3,2	3,7	5,7	3,2	1,3	1,5
ВВ/НВ	2,7	6,4	4,2	1,6	-	1,2

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Таблиця 4.3

Розподіл відповідей на запитання «Як часто Ви користуєтесь...?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Мобільним телефоном/ смартфоном	Комп'ютером/ ноутбуком	Інтернетом
Щодня або майже щодня	99,1	78,4	91,0
Один раз або кілька разів на тиждень	0,2	12,6	5,7
Декілька разів на місяць	-	4,0	0,9
Дуже рідко (декілька разів на рік)	0,1	2,6	0,9
Ніколи не користувався	-	1,0	0,6
Важко відповісти	0,6	1,4	1,0

Результати соціологічного дослідження виявили абсолютну залежність молодих людей від мобільного телефону/смартфону та Інтернету. Відповідно щодня ними користуються 99,1% та 91,0% респондентів (Табл. 4.3). Ознаки тотальної залежності від мобільного телефону/смартфону притаманні найстаршій та наймолодшій категоріям респондентів (99,4% та 99,2% відповідно). Найчастіше користуються комп'ютером (81,3%) та інтернетом (95,1%) молоді люди віком 14–19 років. (Табл. 4.4–4.6).

Таблиця 4.4

Розподіл відповідей на запитання
«Як часто Ви користуєтесь мобільним телефоном/смартфоном?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Щодня або майже щодня	98,6	99,2	98,6	99,0	99,4
Один раз або кілька разів на тиждень	0,2	0,3	0,2	-	0,3
Дуже рідко (декілька разів на рік)	0,3	0,3	0,3	-	0,2
Важко відповісти	0,9	0,2	0,9	1,0	0,1

Таблиця 4.5

Розподіл відповідей на запитання
«Як часто Ви користуєтесь комп'ютером?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Щодня або майже щодня	78,4	81,3	80,1	77,9	76,3
Один раз або кілька разів на тиждень	12,6	11,6	11,1	12,8	14,1
Декілька разів на місяць	4,0	3,5	4,6	2,9	4,8
Дуже рідко (декілька разів на рік)	2,6	2,5	1,3	3,6	2,6
Ніколи не користувався	1,0	-	1,1	1,1	1,3
Важко відповісти	1,4	1,1	1,8	1,7	0,9

Ці дані свідчать про закріплення загальносвітової тенденції на території України. За даними Internetworldusagestatistic³ за минулий рівень користувачів мобільним Інтернетом зріс на 17,0%. Зручність пошукових систем, швидкість доступу до інформації, компактність пристрою є одними з причин переходу на менші за розміром, але більші за потужністю та частотою використання прилади. Молодь як головний користувач та «хедлайнер» новинок інформаційного світу швидко адаптується до них та потребує врахування цих тенденцій на рівні держави.

³ <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>

Розподіл відповідей на запитання
«Як часто Ви користуєтесь інтернетом?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Щодня або майже щодня	91,0	95,1	92,8	90,5	88,0
Один раз або кілька разів на тиждень	5,7	3,6	4,3	5,6	7,8
Декілька разів на місяць	0,9	0,3	0,7	1,3	1,0
Дуже рідко (декілька разів на рік)	0,9	0,7	0,5	0,4	1,7
Ніколи не користувався	0,6	-	0,2	0,9	0,9
Важко відповісти	1,0	0,2	1,6	1,5	0,6

Аналіз відповідей молоді щодо тематик, з яких вони потребують більше інформації, показав, що для української молоді бракує знань у сфері працевлаштування (пошук роботи, проходження стажування або навчання, робота влітку) – 48,7%. У порівнянні відповідей за типом поселення спостерігається єдність поглядів молоді. Питання щодо мобільності виявилось більш актуальне для міської молоді – 20,2% у порівнянні з сільською – 16,6%, а питання щодо здоров'я та добробуту (41,3%) й методів боротьби з насильством та залякуванням (12,7%) є більш актуальними для сільської молоді у порівнянні з міською (35,7% та 9,7% відповідно) (*Табл. 4.7*).

Гендерні особливості питання наступні: дівчатам бракує інформації щодо освіти та навчання – 40,3% проти вибору цього пункту у молодих чоловіків – 27,4%. А для чоловіків найактуальнішим є питання щодо підприємництва та відкриття власного бізнесу – 30,6%, що майже на 10,0% менше цікавить молодих дівчат (19,9%) (*Табл. 4.8*).

За оцінками сучасної молоді напрями державної молодіжної політики, порівняно із 2017 роком, пріоритезовано молоддю рівномірно незалежно від рівня її реалізації: серед бажаних з боку молоді пріоритетів державної молодіжної політики на рівні країни та населеного пункту сьогодні є підтримка талановитої молоді, популяризація здорового способу життя, сприяння зайнятості та самозайнятості молоді, а також забезпечення молоді житлом (*Рис. 4.1*).

65,1% (2017 р. – 64,7%) опитаної молоді не володіє належною інформацією щодо існування молодіжного центру на території населеного пункту, в якому мешкає; 17,9% молоді наголосило на відсутності такої інституції, як молодіжний центр в їх населеному пункті, а 15,5% молоді знає про існування молодіжного центру, однак не залучені до його заходів (*Рис. 4.2*).

Молодь, яка мешкає у містах, більшою мірою, порівняно із сільською, є обізнаною про діяльність молодіжних центрів (19,5% та 5,5% відповідно), а також сільська молодь вказує на відсутність у своїх населених пунктах установ, діяльність яких спрямована на надання широкого спектру послуг молодим людям та забезпечення їхнього змістовного та якісного дозвілля (*Рис. 4.3*).

Розподіл відповідей на запитання
«З яких тематик Ви б хотіли отримувати більше інформації?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від типу поселення%

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь
Працевлаштування (пошук роботи, проходження стажування або навчання, робота влітку тощо)	48,7	47,6	51,1
Здоров'я і добробут (як захистити своє фізичне та психологічне здоров'я, поради щодо здоров'я тощо)	37,4	35,7	41,3
Освіта та навчання (як вибрати школу, як вибрати курс, керувати проблемами в школі тощо)	33,8	33,1	35,2
Житло (як знайти житло, як отримати кредит на придбання житла тощо)	31,0	33,2	26,1
Дозвілля (як провести вільний час, познайомитися з новими друзями, молодіжними клубами та заходами, спортом)	26,4	27,0	25,0
Підприємництво (початкові юридичні процедури, джерела фінансування, інформація про податок на прибуток підприємств)	25,3	25,5	25,0
Сімейні стосунки	25,0	23,9	27,5
Міграція, мобільність (як брати участь у міжнародних проектах, навчанні, волонтерство, робота за кордоном тощо)	19,1	20,2	16,6
Відносини з друзями (як управляти конфліктами, вирішувати проблеми тощо)	13,6	13,4	14,0
Сексуальні виховання, інтимні стосунки (стосунки з хлопцем або дівчиною, знання про ВІЛ-інфекцію/СНІД та інші інфекції, що передаються статевим шляхом, контрацепція тощо)	13,4	14,5	11,2
Волонтерство (як брати участь у молодіжному проекті чи молодіжній організації, як активно допомагати іншим тощо)	11,1	11,6	10,1
Насильство (як боротися з насильством чи залякуванням (булінгом) у школі чи в Інтернеті, у родині чи відносинах, де можна отримати допомогу та поради тощо)	10,6	9,7	12,7
Важко відповісти	9,6	7,6	13,8
Інше	0,2	0,1	0,2

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Розподіл відповідей на запитання
«З яких тематик Ви б хотіли отримувати більше інформації?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі, %

	Серед усіх	Молоді чоловіки	Молоді жінки
Працевлаштування (пошук роботи, проходження стажування або навчання, літня робота тощо)	48,7	47,2	50,2
Здоров'я і добробут (як захистити своє фізичне та психологічне здоров'я, поради щодо здоров'я тощо)	37,4	32,3	42,7
Освіта та навчання (як вибрати школу, як вибрати курс, керувати проблемами в школі тощо)	33,8	27,4	40,3
Житло (як знайти житло, як отримати кредит на придбання житла тощо)	31,0	31,3	30,8
Дозвілля (як провести вільний час, познайомитися з новими друзями, молодіжними клубами та заходами, спортом)	26,4	24,6	28,3
Підприємництво (початкові юридичні процедури, джерела фінансування, інформація про податок на прибуток підприємств)	25,3	30,6	19,9
Сімейні стосунки	25,0	18,9	31,3
Міграція, мобільність (як брати участь у міжнародних проектах, навчанні, волонтерство, робота за кордоном тощо)	19,1	21,2	16,9
Відносини з друзями (як управляти конфліктами, вирішувати проблеми тощо)	13,6	12,7	14,6
Сексуальні виховання, інтимні стосунки (стосунки з хлопцем або дівчиною, знання про ВІЛ-інфекцію/СНІД та інші інфекції, що передаються статевим шляхом, контрацепція тощо)	13,4	12,6	14,3
Волонтерство (як брати участь у молодіжному проекті чи молодіжній організації, як активно допомагати іншим тощо)	11,1	12,2	10,0
Насильство (як боротися з насильством чи залякуванням (булінгом) у школі чи в Інтернеті, у родині чи відносинах, де можна отримати допомогу та поради тощо)	10,6	8,9	12,4
Важко відповісти	9,6	12,0	7,0
Інше	0,2	0,2	0,1

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати необмежену кількість варіантів відповідей.

Рис. 4.1. Розподіл відповідей на запитання «Назвіть найбільш затребувані сьогодні, на Вашу думку, напрями державної молодіжної політики на рівні країни та на рівні Вашого населеного пункту?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

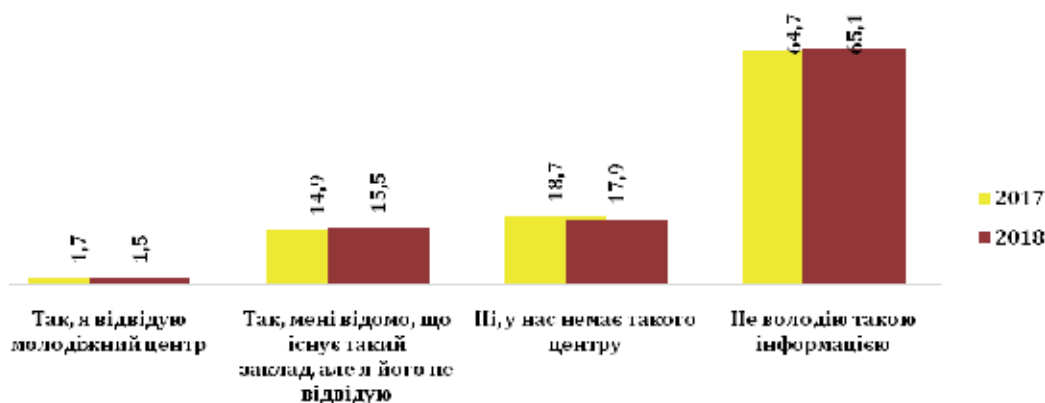

Рис. 4.2. Порівняння відповідей на запитання «Чи відомо Вам про існування молодіжного центру на території Вашого населеного пункту?» (серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

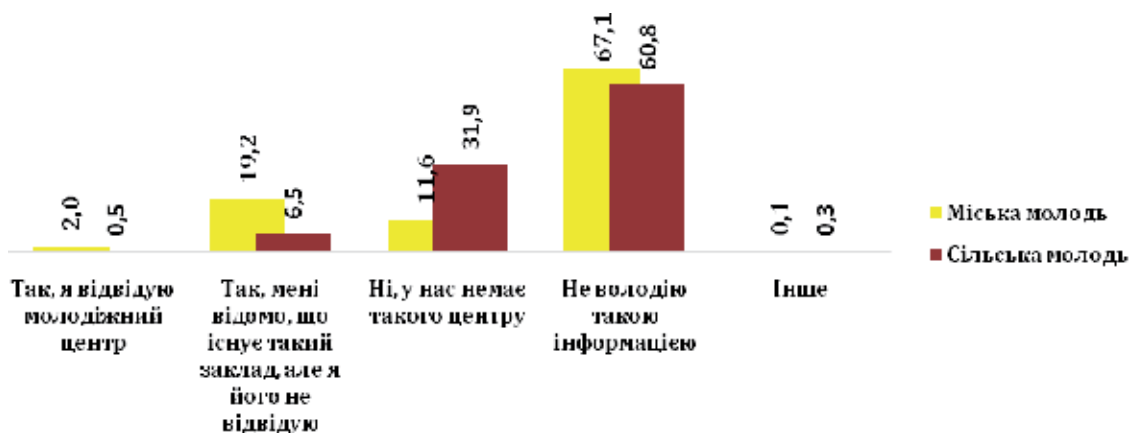

Рис. 4.3. Порівняння відповідей на запитання «Чи відомо Вам про існування молодіжного центру на території Вашого населеного пункту?» (серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

Таблиця 4.9

Розподіл відповідей на запитання «Чи брали/берете Ви участь у діяльності молодіжного центру?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2000), %

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Так, часто	0,9	1,1	0,5	0,6	0,2	2,7	-	0,2
Так, інколи	2,7	3,7	0,6	2,2	2,1	5,3	2,7	0,7
Ні	96,2	95,1	98,4	97,2	97,5	92,0	96,3	98,9
Інше	0,2	0,1	0,5	-	0,2	-	1,0	0,2

Таблиця 4.10

Розподіл відповідей на запитання «Які послуги для молоді, на Вашу думку, має надавати молодіжний центр?» (серед усіх опитаних, залежно від віку, N=2000), %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Спортивні заходи	42,3	47,0	40,3	40,9	42,5
Розважальні заходи	37,2	43,1	40,0	34,1	35,0
Юридичні консультації	35,7	29,1	31,5	40,1	38,1
Надання інформації та консультацій	33,5	28,0	34,9	34,6	34,5
Профорієнтаційні заходи та сприяння в працевлаштуванні	32,3	28,8	31,2	36,2	31,5
Робота з кризовими категоріями молоді	31,2	26,2	27,5	33,8	33,9
Консультації психолога	30,0	24,9	28,5	34,7	29,6
Культурно-мистецькі послуги	29,8	32,5	28,5	27,0	31,6
Реалізація соціальних і волонтерських проектів	22,5	22,1	20,6	22,5	23,8
Гурткова робота	21,5	23,0	20,1	19,8	23,1
Просвітницька діяльність	19,1	19,6	16,8	16,3	22,7
Надання приміщення центру для навчання, проведення заходів	11,1	10,1	11,5	11,8	10,7
Інше	0,1	0,3	-	0,4	-
Важко відповісти	11,0	12,3	11,0	9,5	11,5

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Лише 3,6% молоді бере участь у діяльності молодіжних центрів, і, це переважно міська молодь, яка мешкає у східних областях країни (Табл. 4.9).

Молодь вважає, що діяльність молодіжного центру має бути спрямована насамперед на організацію спортивних (42,3%) та розважальних (37,2%) заходів, надання юридичної (35,7%) та інформаційної (33,5%) підтримки. Також молодь формує запит до молодіжних центрів щодо профорієнтаційних заходів (32,3%), роботи з цільовими групами молоді (31,2%), консультаційних послуг психологів (30,0%) та надання культурно-мистецьких послуг (20,8%). На думку молоді, діяльність молодіжних центрів повинна бути орієнтованою на соціальні та волонтерські ініціативи (22,5%), гурткову роботу (21,5%) та просвітницьку діяльність (19,1%) (Табл. 4.10). Із збільшенням віку молодих людей зростає соціальний запит щодо отримання від молодіжного центру консультаційних послуг (юридичних, профорієнтаційних, з працевлаштування) та зменшується запит на організацію розважальних заходів.

Отримати послуги щодо організації спортивних заходів з боку молодіжних центрів більшою мірою орієнтовані молоді чоловіки, порівняно із молодими жінками. Міська молодь, порівняно з сільською, вважає, що молодіжні центри мають надавати консультативну підтримку та організовувати соціальні і волонтерські проекти; а сільська молодь, на відміну від міської, частіше формує запит до молодіжних центрів щодо організації спортивних заходів (Табл. 4.11).

Таблиця 4.11

Розподіл відповідей на запитання «Які послуги для молоді, на Вашу думку, має надавати молодіжний центр?» (серед усіх опитаних, залежно від статі, N=2000), %

	Серед усіх	Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Спортивні заходи	42,3	45,4	39,1	40,7	45,9
Розважальні заходи	37,2	36,9	37,5	36,8	38,1
Юридичні консультації	35,7	37,3	34,1	37,6	31,6
Надання інформації та консультацій	33,5	33,8	33,2	35,7	28,7
Профорієнтаційні заходи та сприяння в працевлаштуванні	32,3	32,1	32,5	33,9	28,6
Робота з кризовими категоріями молоді	31,2	29,1	33,3	31,1	31,2
Консультації психолога	30,0	29,4	30,6	32,4	24,7
Культурно-мистецькі послуги	29,8	28,8	30,8	29,5	30,3
Реалізація соціальних і волонтерських проектів	22,5	22,2	22,7	24,6	17,7
Гурткова робота	21,5	20,0	23,1	22,0	20,3
Просвітницька діяльність	19,1	18,2	20,0	18,6	20,2
Надання приміщення центру для навчання, проведення заходів тощо	11,1	11,2	11,0	10,9	11,5
Важко відповісти	11,0	11,3	10,6	8,2	17,0
Інше	0,1	0,2	0,1	0,1	0,2

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька відповідей.

Незначна частка опитаних молодих людей (1,2%) має досвід спілкування із молодіжними працівниками; переважна більшість молоді не є поінформованими про їх діяльність (76,4%). Тільки кожен п'ятий опитаний (18,0%) «дещо чув про молодіжних працівників» (Табл. 4.12). Якщо порівнювати обізнаність молоді щодо діяльності молодіжних працівників, то вона є вищою у молоді, яка мешкає в сільських поселеннях (20,3%) та у східному (20,6%), центральному (19,4%) і північному (18,5%) макрорегіонах країни.

Таблиця 4.12

Розподіл відповідей на запитання
«Чи відомо Вам про діяльність молодіжних працівників?»
 (серед усіх респондентів/-ок, N=2000), %

Ні, не знаю про таких	76,4
Так, дещо чув про молодіжних працівників, але не звертався до них	18,0
Важко відповісти	4,0
Так, я звертався за допомогою до молодіжного працівника	1,2
Так, я є молодіжним працівником	0,4

Розділ 5

МОБІЛЬНІСТЬ ТА МІГРАЦІЙНІ НАСТАНОВИ МОЛОДІ

41,3% молоді віком 14–34 роки зазначили, що хотіли б виїхати зі свого населеного пункту⁴, 48,1,0% – не виявили такого бажання, а 10,6% – вагаються з відповіддю. За статтю статистично значущих відмінностей не виявлено.

Бажання виїхати зі свого населеного пункту серед молоді зі збільшенням віку знижується. Якщо серед молоді віком 14–19 років таке бажання виявили 50,5% опитаних, то серед молоді у віці 30–34 років – 33,5% (Табл. 5.1). Перш за все це може бути обумовлено тим, що частка молоді старших вікових груп вже частково виїхала за межі свого населеного пункту, тому частка потенційних мігрантів в цих вікових групах менша.

За статтю молоді та типом поселення статистично значущих відмінностей не виявлено (Табл. 5.2).

Таблиця 5.1

Розподіл відповідей на запитання «Чи хотіли б Ви виїхати з Вашого населеного пункту?»
(серед усіх респондентів/-ток, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Так	41,3	50,5	49,6	38,6	33,5
Ні	48,1	36,6	39,3	52,1	56,4
Важко відповісти	10,6	12,9	11,1	9,3	10,1

Таблиця 5.2

Розподіл відповідей на запитання «Чи хотіли б Ви виїхати зі свого населеного пункту?»
(серед тих респондентів/-ок, які виявили бажання переїхати зі свого населеного пункту, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Так	41,3	41,5	41,2	41,0	42,1
Ні	48,1	48,8	47,3	49,1	46,0
Важко відповісти	10,6	9,7	11,5	9,9	11,9

Виявлено певний вплив на бажання молоді виїхати зі свого населеного пункту залежно від сімейного стану. Так, серед молоді, яка неодружена/незаміжня, частка бажаних виїхати зі свого населеного пункту складає 51,1%, тоді як серед тих, хто перебуває в офіційно зареєстрованому шлюбі, та тих, хто живе разом без реєстрації, – відповідно 30,4% та 40,2% (Табл. 5.3).

⁴ За результатами соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», 36,9% молоді віком 14–34 роки зазначили, що хотіли б виїхати зі свого населеного пункту.

За результатами дослідження «Цінності молоді – 2016», 39,4% молоді хотіли б виїхати зі свого населеного пункту / Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді. – К.: Центр незалежних соціологічних досліджень «Омега», 2016. – 90 с. За результатами дослідження «Молодь України – 2015» виїхати зі свого населеного пункту хотіли 54,2% респондентів / Молодь України – 2015. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Таблиця 5.3

Розподіл відповідей на запитання «**Чи хотіли б Ви виїхати з Вашого населеного пункту?**»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від сімейного стану, %

	Серед усіх	Незаміжня/ неодружений	В офіційно зареєстрованому шлюбі	Живемо разом, але без реєстрації	Розлучений/-а (розлучення оформлене офіційно)	Шлюб розпався, але розлучення не оформлено	Удова/удівець
Так	41,3	51,1	30,4	40,2	47,5	40,9	25,0
Ні	48,1	36,9	58,6	53,3	49,2	50,0	50,0
Важко відповісти	10,6	12,0	11,0	6,5	3,3	9,1	25,0

Таблиця 5.4

Розподіл відповідей на запитання «**Чи хотіли б Ви виїхати зі свого населеного пункту?**»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Так	41,3	45,8	39,1	39,6	44,1	40,8
Ні	48,1	49,1	46,2	53,8	46,9	43,3
Важко відповісти	10,6	5,1	14,7	6,6	9,0	15,9

У регіональному розрізі молодь Центру та Півдня країни виявила найбільше бажання змінити своє теперішнє місце проживання – 45,8% та 44,1% відповідно на відміну від молоді інших регіонів України ⁵ (Табл. 5.4).

58,3% молоді з тих, хто хотів би виїхати зі свого населеного пункту, хотіли б виїхати зі свого населеного пункту за межі України⁶. Найбільше бажаючих серед української молоді переїхати зі свого населеного пункту до країн Європейського Союзу (35,2%), 16,1% – до інших країн світу, 7,0% опитаних – до країн СНД (Табл. 5.5). До іншої місцевості в Україні виявили бажання переїхати 29,9% респондентів⁷, які хотіли б переїхати зі свого населеного пункту, при чому: 13,6% – до м. Києва, 9,4% – до обласного центру своєї області, 5,0% – до іншої області, 1,4% – до іншого населеного пункту своєї області.

⁵ У 2017 р. найбільше бажання змінити своє теперішнє місце проживання виявляла молодь Півдня та Заходу країни (43,8% та 40% відповідно) на відміну від молоді Півночі країни (43,8%).

⁶ За результатами соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», 74,1% молоді хотіли б виїхати зі свого населеного пункту за межі України.

За результатами дослідження «Цінності української молоді», 66,6% молодих осіб сказали, що хотіли б поїхати за межі України / Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді. – К.: Центр незалежних соціологічних досліджень «Омега», 2016. – 90 с.

За результатами дослідження «Молодь України – 2015» виїхати за межі України хотіли 52,3% респондентів / Молодь України – 2015. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

⁷ За результатами соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», 21,7% респондентів, які хотіли б переїхати зі свого населеного пункту / «Цінності української молоді», 16,1% молоді вказали, що хотіли б поїхати зі свого населеного пункту до іншої місцевості в Україні / Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді. – К.: Центр незалежних соціологічних досліджень «Омега», 2016. – 90 с.

За результатами дослідження «Молодь України-2015» виїхати до іншої місцевості в Україні хотіли 31,3% респондентів / Молодь України – 2015. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Розподіл відповідей на запитання «Якщо Ви хотіли б виїхати зі свого населеного пункту, то куди?» (серед тих респондентів/-ок, які виявили бажання переїхати зі свого населеного пункту, N=827), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
До країн Європейського Союзу	35,2	38,0	32,2	36,1	33,0
До інших країн	16,1	14,7	17,5	17,3	13,5
До м. Києва	13,6	13,3	13,9	13,7	13,4
До обласного центру моєї області	9,4	9,6	9,1	8,2	11,9
До країн СНД	7,0	8,4	5,6	5,3	10,7
До іншої області України	5,0	5,2	4,8	5,4	4,1
До іншого населеного пункту Вашої області	1,4	0,8	2,2	1,2	1,9
До районного центру моєї області	0,4	0,5	0,5	0,3	1,2
Ще не знаю куди	10,0	7,9	12,1	10,6	8,5
Важко відповісти	1,9	1,7	2,1	1,9	1,8

Молоді чоловіки більше схильні до міжнародної міграції (61,5% від тих, хто хотів би виїхати зі свого населеного пункту), ніж молоді жінки (55,3%). Проте серед молодих жінок виявлено більшу частку тих, хто вагається або ще не вирішив куди хотів би переїхати (Табл. 5.5). За типом поселення статистично значущих відмінностей не виявлено.

Із збільшенням віку молоді виявлено пропорційне зростання частки молоді, яка бажає виїхати за межі України. Якщо серед молоді віком 14–19 років таких 54,3%, то серед молоді віком 30–34 роки – 62,7%. Що стосується молоді, яка хотіла би переїхати зі свого населеного пункту в межах України, то більше таких серед наймолодших вікових груп молоді (Табл. 5.6).

Упродовж останніх 12 місяців 83,3% молоді були в іншому населеному пункті в межах своєї області, 71,5% опитаних були в іншій або інших областях України, 26,5% – в інших країнах (Табл. 5.7)⁸.

Молоді чоловіки частіше за молодих жінок виїздили в інші області країни: відповідно 76,5% і 66,2% (Табл. 5.7). Крім того, сільська молодь виявляє більшу територіальну мобільність в межах області, де проживає (відповідно 88,9% і 80,8%).

Найбільш мобільною в межах своєї області упродовж останніх 12 місяців виявилася молодь західних регіонів країни (90,1% були в інших населених пунктах своєї області), тоді як молодь Центру – менш мобільною (76,0%). Частіше за все упродовж останніх 12 місяців до інших областей України виїздила молодь північних

⁸ За результатами соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», 79,8% молоді були в іншому населеному пункті в межах своєї області, 66,5% опитаних були в іншій або інших областях України, 12,9% – в інших країнах.

За результатами дослідження «Цінності української молоді», 66,8% молоді від усіх опитаних були в іншому населеному пункті в межах своєї області, 56,0% – в іншій області або в інших областях України, 12,8% – в інших країнах / Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді. – К.: Центр незалежних соціологічних досліджень «Омега», 2016. – 90 с.

регіонів (76,6%). Що стосується відвідування інших країн, то молоді жителі Півдня і Сходу частіше за інших упродовж останніх 12 місяців бували в інших країнах (відповідно 51,4% і 48,7%). Це може бути пов'язано з тим, що молодь, яка проживає на цих територіях, відвідує територію тимчасово окупованої території АР Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях, та вважає ці території іншими державами.

Таблиця 5.6

Розподіл відповідей на запитання «Якщо Ви хотіли б виїхати зі свого населеного пункту, то куди?» (серед тих респондентів/-ок, які виявили бажання переїхати зі свого населеного пункту, N=827), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
До країн Європейського союзу	35,2	34,9	33,4	32,9	39,3
До інших країн	16,1	14,5	15,9	17,0	16,6
До країн СНД	7,0	4,9	8,2	7,7	6,8
Загалом бажають виїхати за межі країни		54,3	57,5	57,6	62,7
До м. Києва	13,6	14,2	15,9	11,9	12,4
До обласного центру моєї області	9,4	12,9	12,1	10,2	3,2
До іншої області України	5,0	5,7	3,9	4,3	6,2
До іншого населеного пункту Вашої області	1,4	1,6	1,4	1,4	1,4
До районного центру моєї області	0,4	-	0,5	0,9	0,5
Загалом бажають переїхати в межах країни		34,4	33,8	28,7	23,7
Ще не знаю куди	10,0	9,9	7,8	11,8	10,3
Важко відповісти	1,9	1,4	0,9	1,9	3,3

Таблиця 5.7

Розподіл відповідей на запитання «Чи доводилось Вам виїжджати за межі свого населеного пункту упродовж останніх 12 місяців?», (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Бували в іншому (-их) населеному (-их) пункті (-ах) тієї ж області					
Так	83,3	85,5	81,0	80,8	88,9
Ні	16,7	14,5	19,0	19,2	11,1
Бували в іншій області або інших областях					
Так	71,5	76,5	66,2	71,2	72,0
Ні	28,5	23,5	33,8	28,8	28,0
Бували в інших країнах					
Так	26,5	27,9	25,1	27,0	25,4
Ні	73,5	72,1	74,9	73,0	74,6

Таблиця. 5.8

Розподіл відповідей на запитання «**Чи доводилось Вам виїжджати за межі свого населеного пункту упродовж останніх 12 місяців?**», (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Бували в іншому (-их) населеному (-их) пункті (-ах) тієї ж області					
Так	76,0	84,5	79,9	85,9	90,1
Ні	24,0	15,5	20,1	14,1	9,9
Бували в іншій області або інших областях					
Так	70,0	76,6	70,3	71,5	68,9
Ні	30,0	23,4	29,7	28,5	31,1
Бували в інших країнах					
Так	17,1	30,2	48,7	51,4	39,3
Ні	82,9	69,8	33,6	37,5	60,7

Серед тих опитаних, хто бував в інших країнах упродовж останніх 12 місяців, найбільш відвідуваними країнами були країни Європейського Союзу (59,1%). Майже чверть молоді серед тих, хто бував в інших країнах упродовж останніх 12 місяців, виїздили до країн СНД (23,7%) (Табл. 5.9). За віком, статтю та типом поселення статистично значущих відмінностей не виявлено (Табл. 5.9, 5.10).

Молоді центральних регіонів країни частіше за інших доводилося виїжджати за межі свого населеного пункту упродовж останніх 12 місяців до європейських країн (86,0%), тоді як молодь північних і західних областей – до країн СНД (відповідно 36,3% і 37,5%) (Табл. 5.11).

Таблиця. 5.9

Розподіл відповідей на запитання

«**Чи доводилось Вам виїжджати за межі свого населеного пункту упродовж останніх 12 місяців?**» (серед тих, хто бував в інших країнах упродовж останніх 12 місяців), N=530, залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Країнах ЄС	59,1	52,8	61,8	59,4	59,3
Країнах СНД	23,7	29,2	24,2	23,1	22,0
США, Канаді	1,7	4,9	0,8	1,2	1,7
Інших країнах	15,5	13,1	13,2	16,3	17,0

Таблиця. 5.10

Розподіл відповідей на запитання «**Чи доводилось Вам виїжджати за межі свого населеного пункту упродовж останніх 12 місяців?**» (серед тих, хто бував в інших країнах упродовж останніх 12 місяців), N=530, залежно від статті та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Країнах ЄС	59,1	60,6	57,5	59,2	58,9
Країнах СНД	23,7	21,5	26,1	20,6	31,0
США, Канаді	1,7	2,2	1,2	1,9	1,3
Інших країнах	15,5	15,8	15,1	18,3	8,8

Таблиця. 5.11

Розподіл відповідей на запитання «**Чи доводилось Вам виїжджати за межі свого населеного пункту упродовж останніх 12 місяців?**» (серед тих, хто бував в інших країнах упродовж останніх 12 місяців), N=530, залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Країнах ЄС	59,1	86,0	44,8	40,2	48,7	51,4
Країнах СНД	23,7	5,5	36,3	30,0	33,6	37,5
США, Канаді	1,7	-	-	3,0	1,8	6,8
Інших країнах	15,5	8,6	18,9	26,9	15,9	4,3

1,1% опитаної молоді віком 14–34 роки проходили навчання в освітніх закладах за кордоном та мають диплом про завершення навчання. За статтю, віком і типом поселення статично значущих відмінностей не виявлено (Табл. 5.12, 5.13).

Упродовж останніх 12 місяців 5,2% опитаних виїздили за кордон з метою тимчасових заробітків, тоді як упродовж останніх п'яти років – 3,1%. 91,3% опитаних стверджують, що вони ніколи не виїздили за кордон з метою тимчасового працевлаштування. За статтю, віком і типом поселення статично значущих відмінностей не виявлено (Табл. 5.14, 5.15).

Таблиця. 5.12

Розподіл відповідей на запитання «**Чи проходили Ви навчання в освітніх закладах за кордоном та маєте диплом про завершення професійного навчання?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Ні	98,9	99,2	99,1	98,7	98,9
Так	1,1	0,8	0,9	1,3	1,1

Таблиця. 5.13

Розподіл відповідей на запитання «**Чи проходили Ви навчання в освітніх закладах за кордоном та маєте диплом про завершення професійного навчання?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Ні	98,9	99,4	98,9	99,4	97,5	98,8
Так	1,1	0,6	1,1	0,6	2,5	1,2

Таблиця. 5.14

Розподіл відповідей на запитання «**Чи виїжджали Ви за кордон з метою тимчасової роботи?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Ні	91,2	3,1	7,5	5,0	4,8
Так, упродовж останніх 12 місяців	5,2	3,1	7,5	5,0	4,8
Так, упродовж останніх п'яти років	3,1	0,4	1,8	5,0	3,6
Так, упродовж усього життя	0,5	-	-	0,4	1,1

Розподіл відповідей на запитання
«Чи виїжджали Ви за кордон з метою тимчасової роботи?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Ні	91,2	93,5	92,3	94,3	95,5	83,0
Так, упродовж останніх 12 місяців	5,2	3,8	5,2	3,9	3,6	8,5
Так, упродовж останніх п'яти років	3,1	2,7	2,5	1,6	0,9	6,7
Так, упродовж усього життя	0,5	-	-	0,2	-	1,8

56,5% української молоді хочуть жити в Україні⁹, 21,0% опитаних виявили бажання попрацювати за кордоном якийсь час, але потім повернутися в Україну, 6,2% – хотіли б навчатися за кордоном, але потім повернутися в Україну. Проте 11,7% молоді віком 14–34 роки шукають можливості для еміграції з України, а 4,3% – планують це зробити найближчим часом (Табл. 5.16).

Таблиця 5.16

Розподіл відповідей на запитання **«Чи хочете Ви емігрувати з України?»**
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Ні, я хочу жити в Україні	56,5	49,3	49,7	58,5	63,1
Ні, хотіли б повчитися за кордоном якийсь час, але потім повернутися в Україну	6,2	15,3	8,3	3,4	2,7
Ні, хотіли б попрацювати за кордоном якийсь час, але потім повернутися в Україну	21,0	15,9	24,0	24,5	18,6
Так, я планую це зробити найближчим часом	4,3	6,5	4,9	3,8	3,1
Так, я шукаю таку можливість	11,7	12,2	12,4	9,7	12,5
Інше	0,3	0,8	0,7	0,1	-

⁹ За результатами соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», 62,1% української молоді хочуть жити в Україні, 20,3% – виявили бажання попрацювати за кордоном якийсь час, але потім повернутися в Україну, 7,9% – хотіли б навчатися за кордоном, але потім повернутися в Україну, 9,7% – планують емігрувати з України найближчим часом.

За результатами дослідження «Цінності української молоді»: 44,9% молоді хочуть жити в Україні і не планують емігрувати; 28,3%, можливо, хотіли б попрацювати за кордоном, але з подальшим поверненням до України та 12,3% бажали б навчатися за кордоном, але потім повернутися до України; 4,2% – планують залишити Україну найближчим часом, 9,7% – шукають можливість емігрувати з України / Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічне дослідження становища молоді.– К.: Центр незалежних соціологічних досліджень «Омега», 2016. – 90 с.

За результатами дослідження «Молодь України – 2015», 44,4% молоді хочуть жити в Україні, 38,0%, можливо, хотіли б повчитися або попрацювати за кордоном, але з подальшим поверненням до України, 3,9% – планують залишити Україну найближчим часом, 13,0% – шукають можливість емігрувати з України / Молодь України – 2015. – Київ: ГФК Юкрейн, 2015. – 88 с.

Зі збільшенням віку молоді зростає бажання молодих людей жити в Україні. Найбільші міграційні настрої, з метою навчання за кордоном, спостерігаються серед молоді віком від 14 до 19 років (15,3%), а з метою працевлаштування за кордоном – серед молоді віком від 20 до 29 років (*Табл. 5.16*). Це відповідає основним потребам кожної з цих вікових груп: для молоді віком від 14 до 19 років основним є навчання, а для молодих осіб 20–24 років – пошук роботи та працевлаштування.

За статтю молоді та типом поселення статистично значущих відмінностей не виявлено (*Табл. 5.17*)¹⁰.

Таблиця. 5.17

Розподіл відповідей на запитання «Чи хочете Ви емігрувати з України?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Ні, я хочу жити в Україні	56,5	56,7	56,3	56,5	56,5
Ні, хотіли б повчитися за кордоном якийсь час, але потім повернутися в Україну	6,2	6,5	6,0	6,7	5,1
Ні, хотіли б попрацювати за кордоном якийсь час, але потім повернутися в Україну	21,0	22,2	19,7	20,1	22,9
Так, я планую це зробити найближчим часом	4,3	4,3	4,2	4,5	3,7
Так, я шукаю таку можливість	11,7	10,0	13,4	11,9	11,2
Інше	0,3	0,3	0,4	0,3	0,6

Найвищі міграційні настрої виявлені серед молоді південних областей (48,2%), тоді як молодь східних областей проявляє більше бажання жити в Україні (65,5%), ніж молодь Центру (57,1%), Півночі (54,2%), Півдня (48,2%) і Заходу (52,0%). Попрацювати за кордоном якийсь час, але потім повернутися до України, більше за інших хотіли б молоді жителі західних областей (25,4%), тоді як молодь Сходу цього прагне найменше (15,6%). Серед тих, хто планує емігрувати найближчим часом та шукає такі можливості, статистично значущих відмінностей за макрорегіонами не виявлено (*Табл. 5.18*).

¹⁰ За результатами соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», 66,9% сільської молоді зазначило, що вони хотіли б жити в Україні та емігрувати не збираються, тоді як серед молодих жителів міст таких прагнень менше (60,1%).

За результатами дослідження «Цінності молоді – 2016», 51,1% молодих осіб, які проживають у сільській місцевості, зазначили, що хочуть жити в Україні, в містах таких осіб було 42,1% // Цінності української молоді. Результати репрезентативного соціологічного дослідження становища молоді. – К.: Центр незалежних соціологічних досліджень «Омега», 2016. – 90 с.

Розподіл відповідей на запитання «**Чи хочете Ви емігрувати з України?**»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Ні, я хочу жити в Україні	56,5	57,1	54,2	65,5	48,2	52,0
Ні, хотіли б попрацювати за кордоном якийсь час, але потім повернутися до України	21,0	23,6	20,3	15,6	21,6	25,4
Так, я шукаю таку можливість	11,7	11,1	10,8	10,8	19,8	9,9
Ні, хотіли б повчитися за кордоном якийсь час, але потім повернутися до України	6,2	5,8	9,3	4,2	4,8	6,8
Так, я планую це зробити найближчим часом	4,3	2,4	5,1	3,9	5,2	4,8
Інше	0,3	-	0,3	-	0,4	1,1

Причинами міграції молоді за кордоном переважно є економічні причини: заробити грошей, заради матеріального добробуту (47,8% від тих, хто виявив бажання емігрувати) та існуючі кращі можливості для роботи за кордоном, ніж в Україні (39,3% від тих, хто виявив бажання емігрувати). Серед інших причин виділяються бажання отримати досвід життя в інших країнах, відсутність в Україні демократії та законності, відсутність таких можливостей для навчання в Україні, як в інших країнах, військові дії на Сході України та інше (Табл. 5.19).

З метою заробити грошей хотіли б емігрувати більшою мірою молоді люди старших вікових груп (25–29 років – 52,4% від тих, хто виявив бажання емігрувати), ніж молодь у віці 14–19 років (41,4% від тих, хто виявив бажання емігрувати). Подібна тенденція спостерігається серед тих респондентів, хто вважає, що зараз в Україні немає таких можливостей для роботи, як в інших країнах. Якщо серед молоді у віці 14–19 років таку думку висловили 36,2% від тих, хто виявив бажання емігрувати, то у віковій групі 30–34 роки – 44,8% (Табл. 5.19).

Серед респондентів, які хочуть одержати досвід життя в інших країнах (34,9% серед 14–19-річних проти 21,1% серед 30–34-річних), та тих, хто вважає, що зараз в Україні немає таких можливостей для навчання (31,9% серед 14–19-річних проти 9,9% серед 30–34-річних), як в інших країнах, зі збільшенням віку опитаних спостерігається зменшення частки респондентів, які обрали дану відповідь (Табл. 5.19). Що стосується навчання, то це є природно для наймолодших вікових груп молоді, тому що саме в цьому віці молодь прагне отримати якісну освіту та досвід.

Аналіз причин еміграції молоді за макрорегіонами свідчить, що серед молодих жителів центральних областей першочерговим чинником є заробити грошей/заради матеріального добробуту (60,7% від тих, хто виявив бажання емігрувати), тоді як серед

молоді Півночі – відсутність в Україні таких можливостей для роботи, як в інших країнах (44,9%). Молодь західних областей більшою мірою прагне одержати досвід життя в іншій країні (34,1% від тих, хто виявив бажання емігрувати), ніж молодь Центру України (19,3%). Молоді жителі східних і південних областей України більше за інших не задоволені рівнем демократії і законності в Україні, а молодь Центру і Сходу країни хотіли б більше за інших емігрувати через військові дії на Сході України (Табл. 5.20).

Серед молоді, яка виявила бажання емігрувати, 29,8% опитаних збирає інформацію про країну куди хотів/ла би переїхати, 22,8% – вивчає іноземну мову, 17,3% – шукає роботу за кордоном. Тільки третина молоді, яка хотіла б емігрувати, зазначили, що вони не вживають жодних дій щодо виїзду за кордон (29% від тих, хто виявив бажання емігрувати). Рейтинг цих відповідей однаковий майже у всіх вікових групах, окрім молоді віком 30–34 роки, де на друге місце замість «вивчення іноземної мови» виходить «пошук роботи за кордоном» (Табл. 5.21). Зі збільшення віку зменшується частка тих, хто з метою переїхати з кордон вивчає іноземну мову та шукає відповідну освітню програму за кордоном, що є природнім для наймолодших вікових груп молоді (Табл. 5.21).

Таблиця 5.19

Розподіл відповідей на запитання «Чому Ви хочете емігрувати з України?»
(серед тих респондентів/-ок, хто виявив бажання емігрувати, N=870), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Щоб заробити грошей/зароди матеріального добробуту	47,8	41,4	49,7	52,4	46,1
В Україні зараз немає таких можливостей для роботи, як в інших країнах	39,3	36,2	36,5	38,3	44,8
Хочу одержати досвід життя в іншій країні	26,3	34,9	29,5	22,2	21,1
В Україні немає реальної демократії і законності	24,0	20,6	24,3	21,8	28,1
В Україні зараз немає таких можливостей для навчання, як в інших країнах	16,1	31,9	17,8	9,5	9,9
Військові дії на Сході України	10,2	11,1	9,4	12,4	8,0
Мої близькі живуть в іншій країні	7,2	5,6	4,9	8,0	9,8
Мені близька інша країна, мені подобається її культура	7,0	9,9	8,3	6,2	4,7
Через загрозу власного життя, життя моїх близьких	6,2	3,7	5,8	8,4	6,3
Я не почуваю себе українцем (-кою), не люблю українську мову	2,1	1,0	1,3	1,8	3,8

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

Аналіз відповідей респондентів за макрорегіонами свідчить, що найбільш активно займаються пошуком можливостей виїхати за кордон молоді жителі східних областей (19,0% від тих, хто виявив бажання емігрувати), ніж молоді жителі західних областей (37,6%). Найбільш активно збирають інформацію про країну, куди хотіли би переїхати, молоді жителі Півдня країни (36,4% проти 24,5% серед молоді Заходу). Молодь східних областей частіше за інших з метою виїхати за кордон вивчає іноземну мову (37,3% проти 14,5% серед молоді Центру) та збирає гроші на переїзд (22,3% проти 6,8% серед молоді Заходу). Пошуками роботи за кордоном активніше займаються молоді жителі Центру країни (26,9%), ніж молодь інших регіонів (Табл. 5.22).

Таблиця. 5.20

Розподіл відповідей на запитання «Чому Ви хочете емігрувати з України?»
(серед тих респондентів/-ок, хто виявив бажання емігрувати, N=870), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Щоб заробити грошей/заряди матеріального добробуту	47,8	60,7	39,0	45,8	49,2	48,1
В Україні зараз немає таких можливостей для роботи, як в інших країнах	39,3	33,4	44,9	42,2	44,4	32,9
Хочу одержати досвід життя в іншій країні	26,3	19,3	26,0	21,3	28,3	34,1
В Україні немає реальної демократії і законності	24,0	23,9	22,6	32,1	29,5	15,7
В Україні зараз немає таких можливостей для навчання, як в інших країнах	16,1	18,9	19,1	19,9	13,1	10,1
Військові дії на Сході України	10,2	18,5	4,9	15,1	8,4	6,4
Мої близькі живуть в іншій країні	7,2	5,0	3,4	10,2	3,4	11,8
Мені близька інша країна, мені подобається її культура	7,0	6,4	4,5	11,3	5,1	7,4
Через загрозу власного життя, життя моїх близьких	6,2	13,8	5,5	9,5	1,6	1,8
Я не почуваю себе українцем (-кою), не люблю українську мову	2,1	2,7	1,0	3,9	3,6	0,4
Інше	1,6	1,4	2,1	1,5	0,9	1,8

Примітка: Сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

Таблиця 5.21

Розподіл відповідей на запитання «**Чи вживали Ви заходів з метою переїхати за кордон?**»
(серед тих респондентів/-ок, хто виявив бажання емігрувати, N=870), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Збираю інформацію про країну, куди хотів би переїхати	29,8	30,1	25,9	31,5	31,7
Вивчаю іноземну мову	22,8	30,7	24,2	21,9	16,9
Шукаю роботу за кордоном	17,3	9,3	16,8	18,2	22,6
Консультуюся зі знайомими, що переїхали за кордон	14,3	8,3	16,3	16,3	14,7
Збираю гроші на переїзд	13,8	6,9	15,6	17,2	13,8
Шукаю інформацію про програми переселення за кордон	8,9	6,0	10,5	10,8	7,8
Шукаю відповідну освітню програму за кордоном	4,8	10,5	6,3	3,3	0,9
Шукаю (влаштувався (-лася)) на роботу в міжнародну компанію	4,4	1,2	6,7	3,9	5,1
Шукаю варіанти вступу в шлюб з іноземцем (-кою)	2,4	-	2,7	3,5	2,9
Отримую додаткову освіту, проходжу курси, які допоможуть знайти роботу за кордоном	2,4	3,3	1,8	2,0	2,6
Нічого не вживаю	29,0	35,5	27,4	26,1	28,6
Важко відповісти	3,4	3,6	4,5	3,1	2,5

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

Таблиця 5.22

«**Чи вживали Ви заходів з метою переїхати за кордон?**»

(серед тих респондентів/-ок, хто виявив бажання емігрувати, N=870), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Збираю інформацію про країну, куди хотів би переїхати	29,8	27,8	29,9	33,8	36,4	24,5
Вивчаю іноземну мову	22,8	14,5	26,7	27,3	21,3	21,9
Шукаю роботу за кордоном	17,3	26,9	15,3	13,4	12,7	18,5
Консультуюся зі знайомими, що переїхали за кордон	14,3	16,3	8,2	19,0	18,8	12,4
Збираю гроші на переїзд	13,8	9,3	14,6	22,3	18,3	6,8
Шукаю інформацію про програми переселення за кордон	8,9	12,1	4,4	13,1	14,7	4,5
Шукаю відповідну освітню програму за кордоном	4,8	7,4	4,3	3,2	7,4	3,6
Шукаю (влаштувався (-лася)) на роботу в міжнародну компанію	4,4	11,8	0,5	9,4	-	1,5
Шукаю варіанти вступу в шлюб з іноземцем (-кою)	2,4	0,9	5,5	5,6	-	0,9
Отримую додаткову освіту, проходжу курси, які допоможуть знайти роботу за кордоном	2,4	0,6	1,5	4,9	-	0,4
Нічого не вживаю	29,0	24,5	34,9	19,0	23,5	37,6
Важко відповісти	3,4	2,2	6,5	1,5	-	4,7

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

Розділ 6

НАВЧАННЯ, ОСВІТА, РОБОТА, ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ

29,8% молоді віком 14–34 роки мають повну вищу освіту (спеціаліст, магістр), 13,3% – базову вищу (бакалавр), 12,6% – неповну вищу (12,6%), тоді як професійно-технічну освіту мають 21,4% опитаних (*Табл. 6.1*). За статтю молоді статистично значущих відмінностей не виявлено. Серед сільської молоді частка тих, хто має професійно-технічну освіту вища, ніж серед міської молоді, яка має таку освіту (відповідно 25,5% і 19,5%), тоді як частка міської молоді, яка має повну вищу освіту, є значно вищою, ніж сільської молоді, яка має відповідну освіту (відповідно 32,6% і 23,7%).

Таблиця 6.1

Розподіл відповідей на запитання «Яку повну освіту Ви отримали?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Повна вища освіта (спеціаліст, магістр)	29,8	27,0	32,8	32,6	23,7
Професійно-технічна (училище тощо) освіта	21,4	24,2	18,5	19,5	25,5
Повна загальна середня освіта (11 класів і т. п.)	15,6	15,3	15,8	15,0	16,8
Базова вища освіта (бакалавр)	13,3	12,9	13,6	13,9	11,9
Неповна вища (молодший спеціаліст)	12,6	13,0	12,2	12,8	12,1
Базова (неповна) середня освіта (повних 9 класів)	4,9	4,9	5,0	4,2	6,6
Початкова освіта (менше 9 класів)	2,2	2,4	1,9	1,6	3,5
Учений ступінь (аспірантура, докторантура)	0,2	0,3	0,2	0,4	-

Більше половини молоді задоволені своїм рівнем освіти (65,3%): 32,1% – цілком задоволені, 33,2% – скоріше задоволені, ніж не задоволені (*Табл. 6.2*). Третина опитаних не задоволені рівнем своєї освіти (19,4% – скоріше не задоволені, ніж задоволені, 9,6% – не задоволені). За статтю молоді статистично значущих відмінностей не виявлено. Міська молодь (67,5%) більш задоволена своїм рівнем освіти, ніж сільська (60,7%), що підтверджується тим, що рівень освіти міської молоді є вищим за рівень освіти сільської молоді.

Майже половина опитаних (49,4%) зазначила, що обрала або планує обрати свою останню спеціальність або нинішню професію, тому що вона відповідає їхнім інтересам, захопленням, здібностям (*Табл. 6.3*).

Третина молоді (26,8%) обрала або планує обрати свою останню спеціальність або нинішню професію, тому що вона гарантує заробіток, гідну матеріальну винагороду, 22,0% – за порадою батьків, родичів, інших людей, 15,9% – тому що вона є престижною (*Табл. 6.3*). Молоді чоловіки частіше, ніж молоді жінки обирають/обрали свою

спеціальність через гарантію вигідного заробітку, гідну матеріальну винагороду (відповідно 29,7% і 23,8%). За типом поселення (Табл. 6.3), де проживає молодь, та віком опитаних (Табл. 6.4) статистично значущих відмінностей не виявлено.

Таблиця 6.2

Розподіл відповідей на запитання «Чи задоволені Ви рівнем своєї освіти?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Так, цілком задоволений	32,1	29,6	34,8	32,2	32,1
Скоріше, так, ніж ні	33,2	33,0	33,5	35,3	28,6
Скоріше, ні, ніж так	19,4	21,2	17,4	20,7	16,4
Ні, не задоволений	9,6	10,5	8,8	6,8	15,9
Важко відповісти	5,7	5,7	5,5	5,0	7,0

Таблиця 6.3

Розподіл відповідей на запитання
«Чому Ви обрали/плануєте обрати свою останню спеціальність/нинішню професію?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Вона відповідає моїм інтересам, захопленням, здібностям	49,4	47,4	51,5	50,1	48,0
Вона гарантує заробіток, гідну матеріальну винагороду	26,8	29,7	23,8	27,5	25,4
За порадою батьків, родичів, інших людей	22,0	21,5	22,6	24,6	16,4
Вона є престижною	15,9	15,7	16,0	15,5	16,6
Обирав (-ла)/планую обирати спеціальність, на яку можна вступити на бюджет (без оплати)	5,6	6,5	4,7	5,0	7,0
За результатами профорієнтаційного тестування у навчальному закладі	3,6	4,1	3,1	3,9	3,0
Обирав (-ла)/планую обирати спеціальність, на яку нижчий конкурс	3,1	3,3	2,8	2,6	4,1
За результатами профорієнтаційного тесту, який є у вільному доступі	2,7	2,0	3,3	2,6	2,8
За порадою консультанта або шкільного психолога	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0
Інше	0,3	0,4	0,2	0,4	0,2
Важко відповісти	10,7	10,1	11,3	9,1	14,2

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

Таблиця 6.4

Розподіл відповідей на запитання «**Чому Ви обрали/плануєте обрати свою останню спеціальність/нинішню професію?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Вона відповідає моїм інтересам, захопленням, здібностям	49,4	50,4	48,8	50,5	48,5
Вона гарантує заробіток, гідну матеріальну винагороду	26,8	23,9	29,2	23,6	29,5
За порадою батьків, родичів, інших людей	22,0	19,6	23,2	23,2	21,5
Вона є престижною	15,9	18,1	17,8	15,3	13,9
Обирав (-ла)/планую обирати спеціальність, на яку можна вступити на бюджет (без оплати)	5,6	8,9	5,4	4,6	5,0
За результатами профорієнтаційного тестування у навчальному закладі	3,6	4,5	4,9	2,5	3,2
Обирав (-ла)/планую обирати спеціальність, на яку нижчий конкурс	3,1	3,0	3,9	1,9	3,5
За результатами профорієнтаційного тесту, який є у вільномудоступі	2,7	2,1	2,9	1,8	3,5
За порадою консультанта або шкільного психолога	2,1	1,1	2,3	2,7	2,0
Інше	0,3	0,4	0,5	0,5	-
Важко відповісти	10,7	16,5	7,8	10,1	10,2

Молодь Заходу (53,6%) і Центру (56,4%) частіше за інших обрала або планує обрати свою останню спеціальність або нинішню професію, тому що вона відповідає їхнім інтересам, захопленням, здібностям (*Табл. 6.5*). Гарантія заробітку та вигідна матеріальна винагорода є більш значущою при виборі своєї спеціальності або професії для молоді центральних (35,6%) і східних областей (31,7%), тоді як за порадою батьків, родичів та інших людей, частіше обрала або планують обрати свою останню спеціальність або нинішню професію молоді жителі центральних областей України (26,8%).

28,5% молоді хотіли б змінити професію, яку вони мають (*Табл. 6.6*). Серед міської молоді (30,4%) більше тих, хто хотів би змінити свою професію, ніж серед сільської молоді (24,3%).

50,0% опитаної молоді¹¹, яка працевлаштована, працює не за фахом чи спеціальністю, отриманою в професійно-технічному або вищому навчальному закладі. За статтю і типом поселення статистично значущих відмінностей не виявлено.

¹¹ Майже половина опитаної молоді (48,1%), яка працевлаштована, працює не за фахом чи спеціальністю, отриманою в професійно-технічному або вищому навчальному закладі.

33,9% опитаної молоді не відвідували жодні курси, семінари, тренінги упродовж останніх 3-х років. Серед сільської молоді таких значно більше (42,8%), ніж серед міської (29,8%). Переважно молодь відвідувала упродовж останніх 3-х років курси водіїв (20,0%), курси іноземних мов (16,2%), галузеві курси підвищення кваліфікації (12,4%). Серед молодих чоловіків більше тих, хто відвідував курси водіїв (25,1% молодих чоловіків проти 15,1%), а серед молодих жінок – курси іноземних мов (19,0% молодих жінок проти 13,6% молодих чоловіків). Міська молодь частіше за сільську відвідувала семінари/тренінги, спрямовані на підвищення професійної підготовки та зорієнтовані на самовдосконалення особистості (Табл. 6.8).

Таблиця 6.5

Розподіл відповідей на запитання
«Чому Ви обрали/плануєте обрати свою останню спеціальність/нинішню професію?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від макрорегіону, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Вона відповідає моїм інтересам, захопленням, здібностям	49,4	53,6	44,8	47,4	42,5	56,4
Вона гарантує заробіток, гідну матеріальну винагороду	26,8	35,6	23,1	31,7	26,7	18,4
За порадою батьків, родичів, інших людей	22,0	26,8	23,5	22,1	17,0	19,5
Вона є престижною	15,9	18,5	11,5	17,5	14,8	16,8
Обирав (-ла)/планую обирати спеціальність, на яку можна вступити на бюджет	5,6	7,7	5,0	4,5	8,9	4,3
За результатами профорієнтаційного тестування у навчальному закладі	3,6	2,8	4,1	4,7	2,5	3,0
Обирав (-ла)/планую обирати спеціальність, на яку нижчий конкурс	3,1	5,1	1,8	3,8	3,9	1,5
За результатами профорієнтаційного тесту, який є у вільному доступі	2,7	2,3	0,5	5,4	3,0	1,7
За порадою консультанта або шкільного психолога	2,1	0,6	1,1	3,7	3,1	1,9
Інше	0,3	0,3	0,2	0,2	1,5	
Важко відповісти	10,7	4,4	11,7	10,0	8,9	16,1

Таблиця 6.6

Розподіл відповідей на запитання «**Якщо Ви маєте професію чи хотіли би Ви її змінити?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, % від тих, хто працює

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Так	28,5	28,8	28,2	30,4	24,3
Ні	67,5	66,9	68,0	65,4	72,0
Важко відповісти/ Немає відповіді	4,0	4,3	3,8	4,2	3,7

Таблиця 6.7

Розподіл відповідей на запитання «**Чи працюєте Ви за фахом?**» (серед респондентів/-ок, які працюють, N=1392), залежно від статі та типу поселення, % від тих, хто працює

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Ні	50,0	48,4	52,1	50,1	49,9
Так	48,8	50,1	47,1	48,9	48,7
Важко відповісти/ Немає відповіді	1,2	1,5	0,8	1,0	1,3

Таблиця 6.8

Розподіл відповідей на запитання

«**На яких з перелічених курсах, семінарах, тренінгах Ви навчались протягом останніх 3-х років?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Не відвідував (-ла)	33,9	32,7	35,0	29,8	42,8
Курси водіїв	20,2	25,1	15,1	19,7	21,3
Курси іноземних мов	16,2	13,6	19,0	17,3	13,8
Галузеві курси підвищення кваліфікації (післядипломна освіта)	12,4	12,1	12,7	13,5	9,9
Семінари/тренінги, спрямовані на підвищення професійної підготовки	9,4	8,6	10,2	11,7	4,3
Семінари-тренінги, зорієнтовані на самовдосконалення особистості	9,3	7,9	10,6	9,8	8,0
Курси з ІТ технологій	8,4	10,6	6,2	10,3	4,3
Онлайн-курси з набуття нових знань	5,5	6,0	4,8	5,8	4,7
Бухгалтерські курси	4,2	2,0	6,4	3,6	5,4
Семінари/тренінги з започаткування та ведення бізнесу	3,7	4,1	3,2	3,9	3,0

Курси водіїв відвідували особи у віці 20–24 роки, частіше за інші вікові групи молоді (26,0%), курси іноземних мов – особи у віці 14–19 років (28,8%), галузеві курси підвищення кваліфікації (післядипломна освіта) – особи віком 25–29 років (13,6%) і 30–34 роки (12,4%), семінари/тренінги, спрямовані на підвищення професійної підготовки – молодь віком 25–29 років (11,4%) і 30–34 роки (11,6%) (Табл. 6.9).

3,5% опитаної молоді одночасно навчаються або навчалися за кількома напрямками в одному навчальному закладі, 1,5% – одночасно навчаються або навчалися у кількох навчальних закладах в Україні, 1,6% – навчаються або навчалися за програмою паралельного навчання для отримання подвійного диплому (вітчизняного та іноземного навчальних закладів). 29,0% респондентів зазначили, що вони планують паралельно здобувати іншу освіту (Табл. 6.10). За статтю та типом поселення статистично значущих відмінностей не виявлено.

31,2% опитаної молоді працюють або працювали під час навчання. Серед міської молоді більша частка тих, хто працює або працював під час навчання, ніж серед сільської молоді (Табл. 6.11). За статтю та віком статистично значущих відмінностей не виявлено.

Таблиця 6.9

Розподіл відповідей на запитання

«На яких з перелічених курсів, семінарів, тренінгів Ви навчались протягом останніх 3-х років?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Не відвідував (-ла)	33,9	34,2	31,6	36,4	33,1
Курси водіїв	20,2	15,8	26,0	20,2	18,5
Курси іноземних мов	16,2	28,8	18,1	11,7	12,4
Галузеві курси підвищення кваліфікації (післядипломна освіта)	12,4	5,1	8,4	13,6	17,7
Семінари/тренінги, спрямовані на підвищення професійної підготовки	9,4	4,2	7,5	11,4	11,6
Семінари-тренінги, зорієнтовані на самовдосконалення особистості	9,3	9,8	9,5	7,6	10,2
Курси з ІТ технологій	8,4	10,0	12,0	6,5	6,8
Онлайн-курси з набуття нових знань	5,5	4,2	5,7	5,2	6,1
Бухгалтерські курси	4,2	2,7	4,2	4,7	4,4
Семінари/тренінги з започаткування та ведення бізнесу	3,7	1,6	3,5	4,0	4,5

Таблиця 6.10

Розподіл відповідей на запитання «Чи здобуваєте або здобували Ви паралельно іншу освіту?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Ні, але планую	29,0	28,3	29,8	29,0	29,1
Ні, і не планую	64,4	65,5	63,2	63,7	65,9
Так, я одночасно навчаюсь/навчався (-лася) за кількома напрямками в одному навчальному закладі	3,5	3,1	4,0	3,4	3,8
Так, я одночасно навчаюсь/навчався (-лася) у кількох навчальних закладах в Україні	1,5	0,9	2,1	2,1	0,2
Так, я навчаюсь/навчався (-лася) за програмою паралельного навчання для отримання подвійного диплому (вітчизняного та іноземного навчальних закладів)	1,6	2,2	0,9	1,8	1,1

Таблиця 6.11

Розподіл відповідей на запитання «Чи працювали/працюєте Ви під час навчання?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Ні	68,8	68,6	69,1	66,2	74,7
Так	31,2	31,4	30,9	33,8	25,3

Таблиця 6.12

Розподіл відповідей на запитання
«Чи працювали/працюєте Ви під час навчання?»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Ні	68,8	80,1	63,5	66,5	68,7
Так	31,2	19,9	36,5	33,5	31,3

Під час навчання молодь переважно працює або працювала в приватних компаніях (49,5% від тих, хто працював (-ла)/працює під час навчання), дещо менше – в державному секторі (17,2%). Також опитані зазначили, що проходили стажування/учнівство у приватних компаніях (16,0%) і державному секторі (10,5%). У приватних компаніях частіше під час навчання працюють або працювали чоловіки (52,6%), ніж жінки (46,3%), тоді як у державному секторі – навпаки (22,8% – молодих жінок, 11,9% – молодих чоловіків). Міська молодь частіше за сільську працювала або працює під час навчання в приватних компаніях і в державному секторі, а сільська молодь – в сімейному бізнесі, на фермі (Табл. 6.13). За віком не виявлено статистично значущих відмінностей.

Таблиця 6.13

Розподіл відповідей на запитання «Опишіть, будь ласка, Ваш досвід роботи?»

(серед тих респондентів/-ок, хто працював (ла)/працює під час навчання, N=623), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Робота в приватній компанії	49,5	52,6	46,3	54,0	36,4
Робота в державному секторі	17,2	11,9	22,8	19,7	9,8
Стажування/учнівство в приватній компанії	16,0	15,8	16,2	13,4	23,8
Стажування/учнівство в державному секторі	10,5	11,0	9,9	9,2	14,2
Робота в сімейному бізнесі	8,8	8,7	8,9	6,4	15,8
Робота на фермі	3,8	5,2	2,3	1,1	11,9
Працюєте в неформальній економіці	3,2	4,1	2,2	3,1	3,4
Був (-ла) залученим (-ною) до волонтерської роботи	3,0	3,9	2,1	3,3	2,4
Стажування/учнівство в некомерційній організації	2,9	3,4	2,4	2,7	3,6
Важко відповісти/Немає відповіді	1,3	1,3	1,2	1,6	0,3
Інше	0,6	0,5	0,7	0,3	1,3

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

Серед молоді, яка працювала/працює під час навчання, 56,6% опитаних зазначили, що робота була офіційно оплачувана, 39,5% – оплачувана неофіційно, 3,9% опитаних – неоплачувана. Міська молодь, яка працювала або працює під час навчання, переважно мала офіційно оплачувану роботу, тоді як сільська молодь – неофіційно оплачувану (Табл. 6.14).

Таблиця 6.14

Розподіл відповідей на запитання «Ця робота є...?» (серед тих респондентів/-ок, хто працював (ла)/працює під час навчання, N=623), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Оплачуваною офіційно	56,6	56,1	57,2	59,5	48,1
Оплачуваною неофіційно	39,5	39,9	39,1	37,6	45,3
Неоплачуваною	3,9	4,0	3,7	3,0	6,6

Серед старших вікових груп опитаної молоді частка тих, хто працював або працює на офіційно оплачуваній роботі під час навчання, вища, ніж серед молоді наймолодших вікових груп (64,9% серед молоді віком 30–34 роки і 31,1% серед молоді віком 14–19 років), тоді як серед молоді віком 14–19 років більше тих, хто мав або має неофіційно оплачувану роботу під час навчання (Табл. 6.15).

Таблиця 6.15

Розподіл відповідей на запитання «Ця робота є...?» (серед тих респондентів/-ок, хто працював (ла)/працює під час навчання, N=623), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Оплачуваною офіційно	56,6	31,1	55,1	57,8	64,9
Оплачуваною неофіційно	39,5	64,1	41,3	38,4	31,1
Неоплачуваною	3,9	4,7	3,6	3,7	4,0

Переважає молодь, яка працює або працювала під час навчання, працювали/працюють більше 20 годин на тиждень (48,6% від тих, хто працював (ла)/працює під час навчання). 22,2% опитаних, які працювали/працюють під час навчання, працювали/працюють від 5 до 10 годин на тиждень, 17,2% – від 10 до 20 годин на тиждень. Міська молодь, яка працює або працювала під час навчання, частіше за сільську працювали/працюють більше 20 годин на тиждень (відповідно 53,0% і 35,3% від тих, хто працював (ла)/працює під час навчання), тоді як сільська молодь частіше за міську працювала або працює під час навчання від 1 до 5 годин (Табл. 6.16).

Таблиця 6.16

Розподіл відповідей на запитання «Скільки годин на тиждень Ви працювали/працюєте?» (серед тих респондентів/-ок, хто працював (ла)/працює під час навчання, N=623), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Більше 20	48,6	48,3	48,9	53,0	35,3
Більше 5 і менше 10	22,2	20,5	24,0	21,1	25,5
Більше 10 і менше 20	17,2	17,4	16,9	16,9	17,9
Більше 1 і менше 5	7,4	8,0	6,7	5,8	12,1
Менше 1	0,5	0,3	0,7	0,2	1,3
Важко відповісти	4,1	5,5	2,8	3,0	7,9

Метою роботи під час навчання для більшості опитаної молоді є бажання заробити грошей для себе (60,3% від тих, хто працював (-ла)/працює під час навчання), а також допомога сім'ї (17,9%) та отримання досвіду роботи або покращення свого резюме для роботодавців (16,4%) (Табл. 6.17). За статтю молоді та типом поселення не виявлено статистично значущих відмінностей.

Аналіз вікових відмінностей свідчить, що для молоді віком 14–19 і 20–24 роки, яка працювала/працює під час навчання, більш притаманне прагнення заробити грошей для себе (відповідно 71,8% і 71,0%), тоді як молодь старших вікових груп частіше, ніж молодь молодших вікових груп працює або працювала під час навчання з метою допомогти сім'ї (Табл. 6.18).

Таблиця 6.17

Розподіл відповідей на запитання
«З яких причин Ви працювали/працюєте під час навчання?»
 (серед тих респондентів/-ок, хто працював (-ла)/працює під час
 навчання, N=623), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Заробити грошей для себе	60,3	61,0	59,5	59,6	62,2
Отримати досвід роботи/ покращити своє резюме для роботодавців	17,9	14,9	21,1	18,4	16,4
Допомогти сім'ї	16,4	16,8	15,9	16,9	15,1
Налагодити зв'язки, які б могли забезпечити зайнятість у май	4,9	6,9	2,8	4,4	6,3
Інше	0,5	0,3	0,7	0,7	

Таблиця 6.18

Розподіл відповідей на запитання
«З яких причин Ви працювали/працюєте під час навчання?»
 (серед тих респондентів/-ок, хто працював (-ла)/працює
 під час навчання, N=623), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Заробити грошей для себе	60,3	71,8	71,0	55,4	52,6
Отримати досвід роботи/ покращити своє резюме для роботодавців	17,9	18,1	11,7	22,7	18,4
Допомогти сім'ї	16,4	8,6	13,0	17,1	21,0
Налагодити зв'язки, які б могли забезпечити зайнятість у май	4,9	1,5	4,3	4,3	7,0
Інше	0,5	-	-	0,5	1,0

50,4% опитаних має постійну роботу, 16,8% – тимчасову. Серед молодих чоловіків більше тих, хто має постійну роботу (55,9%), ніж серед молодих жінок (44,8%). Різниця, скоріше, через те, що 10,2% молодих жінок перебувають у декретній відпустці або відпустці по догляду за дитиною. Серед міської молоді більше тих, хто має постійну роботу (55,0% проти 40,3% серед сільської молоді), тоді як серед сільської молоді тих, хто має тимчасову роботу (22,8% проти 14,1% серед міської).

Серед опитаних 17,8% респондентів є учнями або студентами, 2,3% займаються індивідуальною трудовою діяльністю, фермерством, особистим або сімейним бізнесом, 0,6% – підприємці. Крім того, 3,1% респондентів заявили, що вони не працюють і не зайняті пошуками роботи в теперішній час (Табл. 6.19).

Розподіл відповідей на запитання «**Чи працюєте Ви зараз?**»
(серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Маєте постійну роботу	50,4	55,9	44,8	55,0	40,3
Учень, студент	17,8	18,7	16,8	16,3	21,0
Маєте тимчасову роботу	16,8	18,6	15,0	14,1	22,8
У декретній відпустці (відпустка по догляду за дитиною)	5,1	0,1	10,2	5,3	4,7
Не працюю, але активно зайнятий (-та) пошуками роботи	4,1	3,1	5,1	3,6	5,2
Не працюю і не зайнятий (-та) пошуками роботи в теперішній час	3,1	2,9	3,4	2,5	4,6
Веду домашнє господарство та/або виховую дітей (домогосподарка)	3,0	0,5	5,6	2,6	3,8
Індивідуальна трудова діяльність, фермерство, особистий або сімейний бізнес	2,3	3,6	1,3	2,6	2,0
Підприємець	0,6	0,9	0,7	1,0	0,5
Не працюю за станом здоров'я, інвалід	0,1	-	0,3	0,1	0,2
Відмова/Немає відповіді	0,2	0,4	0,2	0,4	-

3,7%¹² опитаних на даний час є підприємцями, а 2,5% колись були, але закрили свій бізнес. Майже третина молоді (32,6%) хочуть стати підприємцями, але їм заважають різні обставини, тоді як 10,1% хочуть і найближчим часом, найімовірніше, стануть підприємцями. Що стосується гендерних відмінностей, то 44% жінок не хочуть бути підприємцями, тоді як серед чоловіків таких 31,4%. Серед сільської молоді також значно більше тих, хто не хоче відкривати власний бізнес, ніж серед міської молоді (відповідно 44,4% і 34,5%). Крім того, зі збільшенням віку зменшується частка тих, хто хотів би стати підприємцем або відкрити власну справу (Табл. 6.19).

Аналіз вікових відмінностей свідчить, що частіше за інших мають тимчасову роботу молодь віком 20–24 роки, тоді як молодь старших вікових груп – постійну роботу (Табл. 6.20).

¹² За результатами соціологічного дослідження «Молодь України – 2017», 3,3% опитаних є підприємцями, майже третина опитаної молоді (31,9%) – має бажання відкрити власний бізнес, але заважають різні обставини, а 10,4% респондентів наголосили на тому, що бажають відкрити свій бізнес найближчим часом.

Розподіл відповідей на запитання
«Чи працюєте Ви зараз?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Маєте постійну роботу	50,4	7,3	40,3	62,7	68,8
Учень, студент	17,8	68,1	23,7	2,7	0,9
Маєте тимчасову роботу	16,8	15,3	22,1	17,3	13,7
У декретній відпустці (відпустка по догляду за дитиною)	5,1	0,7	3,5	7,2	6,6
Не працюю, але активно зайнятий (-та) пошуками роботи	4,1	4,5	7,3	3,8	2,0
Не працюю і не зайнятий (-та) пошуками роботи в теперішній час	3,1	8,5	4,1	1,3	1,4
Веду домашнє господарство та/або виховую дітей (домогосподарка)	3,0	-	2,3	3,6	4,5
Індивідуальна трудова діяльність, фермерство, особистий або сімейний бізнес	2,3	1,1	2,0	3,4	2,5
Підприємець	0,6	0,3	1,1	0,9	0,8
Не працюю за станом здоров'я, інвалід	0,1	-	-	0,4	0,2
Відмова/Немає відповіді	0,2	0,3	-	0,4	0,5

Таблиця 6.21

Розподіл відповідей на запитання «Чи хотіли б Ви особисто стати підприємцем, відкрити власний бізнес?» (серед усіх респондентів, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Я вже підприємець	3,7	4,4	2,9	4,2	2,4
Я був підприємцем, але закритий свій бізнес	2,5	3,2	1,6	2,6	2,2
Хочу і найближчим часом, скоріше за все, стану підприємцем	10,1	13,6	6,5	11,2	7,6
Хочу, але заважають різні обставини	32,6	34,4	30,6	34,5	28,4
Не хочу	37,6	31,4	44,0	34,5	44,4
Важко відповісти	13,5	13,0	14,4	13,0	15,0

Таблиця 6.22

Розподіл відповідей на запитання «**Чи хотіли б Ви особисто стати підприємцем, відкрити власний бізнес?**» (серед усіх респондентів, N=2001), залежно від віку, %

	Серед усіх	14–19 років	20–24 роки	25–29 років	30–34 роки
Не хочу	37,6	31,3	30,9	41,5	42,0
Хочу, але заважають різні обставини	32,6	30,8	38,7	30,5	31,2
Хочу і найближчим часом, скоріше за все, стану підприємцем	10,1	9,4	12,7	11,3	7,8
Я вже підприємець	3,7	0,8	2,4	4,2	5,5
Я був підприємцем, але закрити свій бізнес	2,5	0,9	1,1	1,7	4,8
Важко відповісти	13,5	26,8	14,2	10,8	8,9

Частіше хочуть відкрити свій бізнес найближчим часом та у перспективі молодь, яка проживає на Півночі (43,9%) та Півдні (47,6%) країни, тоді як молодь, яка проживає у центральних областях країни, виявляє найбільше небажання відкривати свій бізнес (Табл. 6.23).

Найпрестижнішими для вибору кар'єри, на думку самої молоді, є такі сфери, як ІТ-сфера (55,7%), юридична (38,7%) і банківська (33,5%) сфери. Наявна гендерна відмінність щодо найпрестижнішої сфери діяльності: чоловіки частіше за жінок обирали ІТ-сферу (59,7% молодих чоловіків проти 51,5% молодих жінок) (Табл. 6.24).

Рейтинг найпрестижніших сфер для вибору кар'єри за типом поселення не розрізняється. Проте частка міської молоді, яка вважає ІТ-сферу найпрестижнішою. Щодо вибору кар'єри, то міської молоді більше, ніж сільській (відповідно 61,8% і 42,0%), тоді як частка сільської молоді є більшою серед тих, хто обрав найпрестижнішою сферою агросферу (19,9% серед сільської молоді проти 11,7% серед міської молоді).

Таблиця 6.23

Розподіл відповідей на запитання «**Чи хотіли б Ви особисто стати підприємцем, відкрити власний бізнес?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), за макрорегіонами, %

	Серед усіх	Центр	Північ	Схід	Південь	Захід
Хочу, але заважають різні обставини	32,6	31,0	35,8	29,7	35,4	32,5
Не хочу	37,6	47,8	33,3	38,0	32,5	36,3
Хочу і найближчим часом, скоріше за все, стану підприємцем	10,1	5,5	8,1	14,4	12,2	9,5
Я вже підприємець	3,7	6,5	2,5	2,9	4,4	3,2
Я був підприємцем, але закрити свій бізнес	2,5	1,8	1,6	3,9	1,4	2,6
Важко відповісти	13,5	7,4	18,7	11,1	14,1	15,9

Таблиця 6.24

Розподіл відповідей на запитання «Які сфери для вибору кар'єри, на Вашу думку, є найпрестижнішими?» (серед усіх респондентів, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
ІТ-сфера	55,7	59,7	51,5	61,8	42,0
Юридична сфера	39,8	38,7	41,0	39,8	40,0
Банківський сектор	33,5	32,9	34,2	33,7	33,3
Медична сфера	25,9	21,8	30,1	27,5	22,3
Державний сектор	20,5	20,2	20,7	19,9	21,6
Агросфера	14,3	17,3	11,1	11,7	19,9
Журналістика	14,0	12,6	15,4	13,4	15,3
Освітня сфера	7,0	6,5	7,5	5,4	10,5
Інше	2,6	2,8	2,4	2,6	2,7
Важко відповісти/ Немає відповіді	2,4	2,6	2,1	2,4	2,4

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

Таблиця 6.25

Розподіл відповідей на запитання «Які найважливіші критерії, на Вашу думку, для вибору роботодавця?» (серед усіх респондентів, N=2001), залежно від статі та типу поселення, %

	Серед усіх	За статтю		За типом поселення	
		Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Заробітна плата	65,7	67,6	63,8	63,9	69,8
Умови роботи	13,1	13,2	12,9	14,4	10,0
Навчання і розвиток на робочому місці	7,5	6,7	8,4	7,1	8,5
Імідж компанії	6,8	6,6	7,1	7,6	5,1
Можливість офіційного працевлаштування	5,3	4,7	5,8	3,9	8,3
Колектив	4,7	4,6	4,8	4,6	4,9
Гнучкий графік роботи	3,3	2,3	4,3	3,7	2,2
Важко відповісти/ Немає відповіді	1,5	1,5	1,4	2,0	0,3

Найважливішими критеріями при виборі місця роботи або роботодавця для опитаної молоді є заробітна плата (65,7%). Значно менше значення мають умови праці – 13,1%. Інші критерії вибору роботодавця серед опитаної молоді набрали значення менше 10% (Табл. 6.25).

Розділ 7

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ МОЛОДІ

Переважно (82,9%) молоді оцінює стан свого здоров'я як цілком задовільний. «Практично не буває навіть нетривалих захворювань» у понад третини опитуваних (31,1%) та «іноді бувають застуди чи інші недовготривалі захворювання» у половини юнаків та дівчат (51,8%). Лише у 1,1% є серйозні проблеми зі здоров'ям та 0,4% респондентів призначено групу інвалідності (Табл. 7.1).

Таблиця 7.1

Розподіл відповідей на запитання «Як Ви загалом оцінюєте стан свого здоров'я?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Ви здорові, у Вас практично не буває навіть нетривалих захворювань	32,3	31,1
Ви практично здорові, але іноді бувають застуди чи інші недовготривалі захворювання	52,4	51,8
У Вас були серйозні захворювання, але Ви вилікувались	6,9	7,2
У Вас є хронічне (-ні) захворювання, але воно не дуже впливає на Ваше життя	5,6	8,4
У Вас дуже серйозні проблеми зі здоров'ям	2,0	1,1
У Вас за станом здоров'я призначено групу інвалідності	0,8	0,4

Згідно із самооцінками, здоровішою вважають себе молоді люди з сільських поселень, зокрема ті, у кого «практично не буває навіть нетривалих захворювань» (Табл. 7.2).

Більша половина молоді вважає свій спосіб життя здоровим (82,4%); різниця в оцінках молодих чоловіків та жінок, молоді з міських та сільських поселень є незначною (Табл. 7.3).

Таблиця 7.2

Порівняння відповідей на запитання «Як Ви загалом оцінюєте стан свого здоров'я?» (серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	Міська молодь		Сільська молодь	
	2017	2018	2017	2018
Ви здорові, у Вас практично не буває навіть нетривалих захворювань	30,3	29,4	37,7	34,6
Ви практично здорові, але іноді бувають застуди чи інші недовготривалі захворювання	52,5	51,5	52,0	52,6
У Вас були серйозні захворювання, але Ви вилікувались	8,2	8,1	3,8	5,2
У Вас є хронічне (-ні) захворювання, але воно не дуже впливає на Ваше життя	6,2	9,6	4,2	5,8
У Вас дуже серйозні проблеми зі здоров'ям	1,9	1,1	2,0	1,3
У Вас за станом здоров'я призначено групу інвалідності	0,9	0,3	0,3	0,5

Таблиця 7.3

Розподіл відповідей на запитання «**Чи вважаєте Ви свій спосіб життя здоровим?**»
(серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, N=2001), %

	Серед усіх	Молоді чоловіки	Молоді жінки	Міська молодь	Сільська молодь
Так	41,8	39,5	44,2	40,7	44,3
Скоріше так, ніж ні	40,6	41,3	39,9	41,8	37,8
Скоріше ні, ніж так	14,6	16,0	13,3	14,1	15,9
Ні	3,0	3,3	2,7	3,5	2,0

Більше третини опитаної молоді за останній рік не зверталися в жодний медичний заклад (36,8%). Частіше молодь звертається з приводу профілактичних обстежень та медичних консультацій у державні/комунальні медичні заклади, рідше – у приватні; міська молодь частіше за сільську користується медичними послугами у приватних закладах, сільська – у державних/комунальних (Табл. 7.4).

Молоді чоловіки, порівняно із молодими жінками, рідше звертаються до медичних закладів за медичними послугами (Табл. 7.5).

Таблиця 7.4

Розподіл відповідей на запитання
«**За останні 12 місяців чи зверталися Ви ...?**»
(серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, N=2001), %

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь
Не звертались в жоден медичний заклад	36,8	36,3	37,8
За профілактичним обстеженням у державний/комунальний заклад	31,6	30,0	35,1
За консультацією лікаря в державний/комунальний заклад	26,4	27,5	23,9
За консультацією лікаря у приватний заклад	11,2	13,2	6,7
За профілактичним обстеженням у приватний заклад	10,6	11,1	9,4
За послугами у державний/комунальний пологовий будинок	2,6	2,6	2,7
За послугами в приватний пологовий будинок	0,8	1,0	0,3

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

Переважає більшість опитаної молоді мала перший сексуальний контакт у 18 років (%) (Рис. 7.1). Середній вік першого сексуального контакту становить 17 років для міської молоді та 18 для сільської молоді; для молодих чоловіків – 17 років, для молодих жінок – 18 років.

Серед 81,0% респондентів/-ок, які мали сексуальні контакти протягом останніх 12 місяців, 11,5% молоді мали сексуальні контакти з двома та більше нерегулярними/випадковими статевими партнерами/-ками, з яким не перебували у шлюбі та не проживають спільно. За даними опитування, під час останнього сексуального контакту 50,1% опитаних респондентів використовували презерватив. Міська молодь, порівняно із сільською, рідше використовує презерватив під час сексуальних контактів,

Таблиця 7.5.

Розподіл відповідей на запитання «За останні 12 місяців чи зверталися Ви ...?»
(серед усіх респондентів/-ок, залежно від статі, N=2001), %

	Серед усіх	Молоді чоловіки	Молоді жінки
Не звертались в жодний медичний заклад	36,8	44,2	29,1
За профілактичним обстеженням в державний/комунальний заклад	31,6	28,5	34,8
За консультацією лікаря в державний/комунальний заклад	26,4	23,0	29,9
За консультацією лікаря в приватний заклад	11,2	9,0	13,5
За профілактичним обстеженням в приватний заклад	10,6	8,6	12,7
За послугами в державний/комунальний пологовий будинок	2,6	1,2	4,1
За послугами в приватний пологовий будинок	0,8	0,4	1,2

Примітка: сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

що говорить про необхідність проведення інформаційних заходів для молоді, яка мешкає в сільських поселеннях з метою її інформування щодо використання презервативів як одного із найефективніших методів контрацепції та запобігання ураженню ВІЛ-інфекцією, іншими венеричними захворюваннями, а також небажаної вагітності.

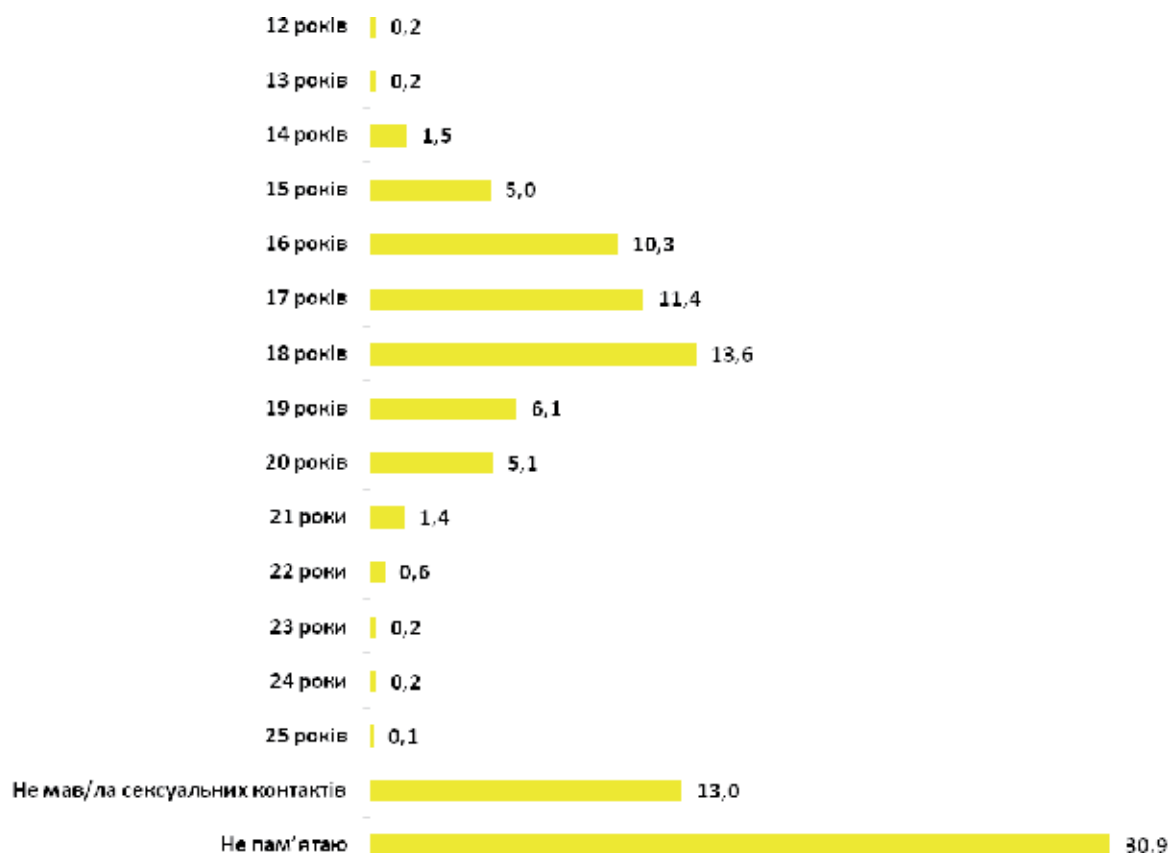

Рис. 7.1. Розподіл відповідей на запитання «У якому віці Ви мали перший сексуальний контакт?» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Таблиця 7.6

Розподіл відповідей на запитання «**Чи використовували Ви або Ваш партнер/партнерка презерватив під час останнього сексуального контакту?**» (серед респондентів/-ок, які за останні 12 місяців мали сексуальний контакт, залежно від типу поселення, N=866), %

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь
Так	50,1	53,9	42,5
Ні	20,0	18,9	22,2
Не пам'ятаю	3,6	3,3	4,4
Не хочу відповідати	26,2	23,9	30,9

Серед тієї молоді, яка не використовувала презерватив під час останнього сексуального контакту, **67,6%** пояснює це стосунками з постійним (-ою) партнером (-кою), при цьому сільська молодь частіше за міські вважає це вагомим аргументом не використання презервативу як засобу контрацепції, **16,8%** молоді – відсутністю задоволення від сексу без презерватива, **10%** – зниженням чутливості, **6,5%** – відсутністю презерватива та іншими причинами його використання (**Табл. 7.7**).

Таблиця 7.7

Розподіл відповідей на запитання «**Чому під час сексуального контакту з вашим партнером/партнеркою Ви не використовували презерватив?**» (серед респондентів/-ок, які не використовували презерватив, залежно від типу поселення, N=174), %

	Серед усіх	Міська молодь	Сільська молодь
Не було потреби, тому що партнер/партнерка постійний (-на)	67,6	64,7	72,4
Не подобається секс з презервативом	16,8	18,6	13,7
Не було потреби, тому що ми планує завагітніти	15,0	16,0	13,4
Використання презерватива знижує чутливість	10,0	11,3	7,8
Не було презерватива/не було під рукою	6,5	8,5	3,1
Презервативи коштують занадто дорого	5,2	5,6	4,7
Використовували інші контрацептиви	2,9	1,8	4,7
Партнер (-ка) наполягав (-ла) на тому, щоб не використовувати презерватив	2,4	2,0	3,1
Я не думав (-ла), що це є необхідним	2,3	3,7	
Якось не думав (-ла) про це	1,7	0,9	3,1
Був/була в алкогольному сп'янінні	1,2	1,8	
Важко відповісти	5,3	5,6	4,7

Примітка: Сума не дорівнює 100%, оскільки респонденти/-ки могли обрати декілька варіантів відповіді.

44,6% з усіх опитаних респондентів/-ок взагалі ніколи не палили цигарки, проте майже кожен четвертий (**23,6%**) – палить щодня, **14,7%** – палили хоча б один раз протягом місяця та **15,4%** – не палили впродовж останніх 30 днів, але палили раніше (**Табл. 7.8**).

Порівняння відповідей на запитання
«Чи палили Ви цигарки хоча б один раз впродовж 30 днів?»
 (серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	2017	2018
Так, щодня	24,1	23,6
Так, іноді протягом місяця	13,9	14,7
Ні, не палив (-ла) впродовж останніх 30 днів, але палив (-ла) раніше	12,8	15,4
Ні, я ніколи не палив (-ла)	46,4	44,6
Важко відповісти	2,8	1,8

Порівнюючи види алкогольних напоїв та періодичність їх вживання молодими людьми помітно, що найпопулярнішим є пиво – його вживали протягом останнього місяця більше половини опитаних, при цьому 6% – щодня, кожен четвертий – щотижня (27,7%) та раз на місяць (25,2%). На умовному другому місці – вино та шампанське. Ці напої протягом останнього місяця, в основному, раз на місяць (33,3%) вживали респонденти/-ки. Третина опитаних молодих людей (29,2%) вживали міцні алкогольні напої (горілка, коньяк, віскі) та 29,3% респондентів/-ок – слабоалкогольні напої, коктейлі. Найменш поширені алкогольні напої – енергетичні (17,6%) та домашнього виробництва – про те, що вживали їх упродовж попереднього місяця зазначили 17,6% та 10,6% молоді відповідно (Табл. 7.9).

Таблиця 7.9

Розподіл відповідей на запитання
«Як часто протягом останніх 30 днів Ви вживали такі алкогольні напої?»
 (серед усіх респондентів/-ок, залежно від регіону проживання молоді, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	Щодня		Один раз на тиждень		Один раз на місяць		Протягом місяця не вживав		Ніколи	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Пиво	4,5	6,0	28,4	27,7	22,7	25,2	44,4	24,0		17,1
Вино, шампанське	0,6	0,4	8,7	8,6	31,3	33,3	59,4	41,5		16,2
Міцні алкогольні напої (горілка, коньяк, віскі)	0,5	0,2	6,5	7,3	22,9	21,7	70,1	42,3		28,6
Слабоалкогольні напої, коктейлі	0,5	0,7	7,8	7,8	15,4	20,8	76,3	41,2		29,5
Самогон або інші алкогольні напої домашнього виробництва	1,4	0,2	3,0	2,6	10,3	7,8	85,3	40,5		48,8
Енергетичні напої		0,8		4,4		12,4		40,0		42,6

Що стосується наркотиків, то 82,8% молодих осіб впродовж життя не пробували наркотики ніколи (2017 р. – 90,9% ніколи в житті не вживали), 11,6% – один раз, і менше 1,0% респондентів/-ок вживає наркотичні речовини час від часу, 1,7% – має досвід вживання декілька разів та 1,4% опитаних – регулярно (Табл. 7.10).

Розподіл відповідей на запитання «**Чи пробували Ви впродовж свого життя будь-які наркотики?**» (серед усіх респондентів/-ок, N=2001), %

Ніколи	82,8
Один раз спробував (-ла)	11,6
Вживаю час від часу	1,3
Вживав декілька разів	1,7
Вживаю регулярно	1,4
Важко відповісти	1,2

Так само, як і в минулому році, оцінюючи власні знання про ВІЛ/СНІД, понад дві третини опитаної молоді (66,7%) почуваються повністю впевнено і дають відповідь «так, мої знання достатні», тоді як 17,9% мають потребу у розширенні своєї обізнаності у цьому питанні, а 15,5% – не спромоглися дати зважену оцінку власним знанням. Такий розподіл відповідей свідчить про необхідність продовження проведення інформаційно-просвітницької діяльності у фокусі розкриття проблематики ВІЛ/СНІДу серед молоді (Рис. 7.2.).

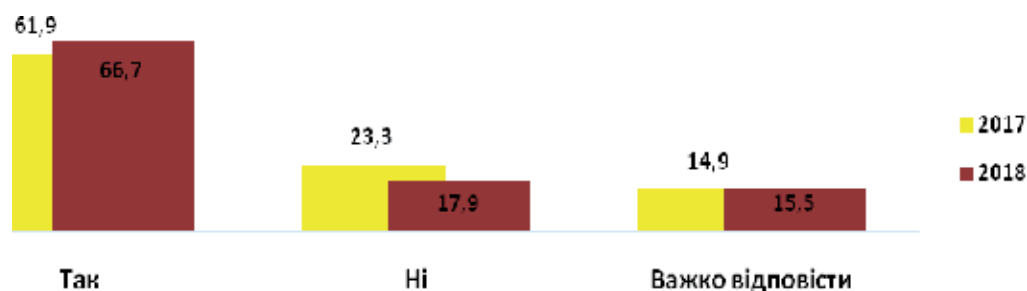

Рис. 7.2. Розподіл відповідей на запитання «**Чи вважаєте Ви свої знання про ВІЛ/СНІД достатніми?**» (серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018–2017 – N=2001), %

Так само як у 2017 році, у 2018-му більш впевненою стосовно своїх знань про ВІЛ/СНІД почувається старша молодь 25–34 років у порівнянні з 14–24-річними (в межах 55,7%–58,5%) (Табл. 7.11). Водночас порівняно з минулорічною хвилею дослідження різниці в знаннях щодо ВІЛ/СНІД між міською та сільською молоддю не виявлено (Табл. 7.12).

Таблиця 7.11

Розподіл відповідей на запитання «**Чи вважаєте Ви свої знання про ВІЛ/СНІД достатніми?**» (серед усіх опитаних, залежно від віку, N=2000), %

	14–19 років		20–24 роки		25–29 років		30–34 роки	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Так	55,7	57,8	58,5	69,5	66,6	67,8	63,3	68,4
Ні	27,4	18,6	23,7	14,7	21,8	18,9	22,0	18,8
Важко відповісти	16,9	23,6	17,8	15,8	11,6	13,3	14,7	12,8

Розподіл відповідей на запитання
«Чи вважаєте Ви свої знання про ВІЛ/СНІД достатніми?»
(серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, N=2000), %

	Міська молодь		Сільська молодь	
	2017	2018	2017	2018
Так	63,6	67,2	58,1	65,5
Ні	22,6	17,8	24,8	18,0
Важко відповісти	13,8	15,0	17,1	16,4

З метою виявити ступінь обізнаності сучасної молоді із основною інформацією щодо шляхів поширення ВІЛ/СНІД респондентам/-кам пропонувалося ряд правильних та неправильних тверджень. Так, в межах 74,0%–78,0% опитаних підтвердили правильні твердження стосовно неможливості інфікуватися на ВІЛ при захищених статевих контактах та при контактах з неінфікованим партнером, а також щодо можливості наявності у людини ВІЛ-інфекції або СНІДу навіть при її здоровому вигляді. Однак при цьому третина молодих людей або не погодилися з правильними твердженнями (варіант відповіді «ні» в межах 10,6%–16,7% залежно від твердження), або не зважилися дати конкретну відповідь (варіант відповіді «не знаю» в межах 9,0%–10,9% залежно від твердження). Понад 40,0% респондентів або погодилися з неправильними твердженнями щодо шляхів поширення ВІЛ/СНІД (варіант відповіді «так» в межах 21,2%–24,0% залежно від твердження), або не знають правильної відповіді (варіант відповіді «не знаю» в межах 15,4%–16,3% залежно від твердження) (Табл. 7.13). Порівняно із 2017 роком поінформованість молоді щодо шляхів поширення ВІЛ/СНІД є кращою, що свідчить про дієвість інформаційно-просвітницької роботи.

Таблиця 7.13

Розподіл відповідей на запитання
«Чи згодні Ви з наступними твердженнями?»
(серед усіх респондентів/-ок, 2017 – N=2000, 2018 – N=2001), %

	Так		Ні		Не знаю	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Інфікування ВІЛ можна уникнути, якщо мати секс лише з одним вірним неінфікованим партнером	70,1	74,3	18,9	16,7	11,0	9,0
Інфікування ВІЛ можна уникнути, якщо правильно використовувати презерватив під час кожного статевих контакту	70,5	74,1	17,7	15,4	11,8	10,4
Людина, яка виглядає здоровою, може мати ВІЛ	69,6	78,5	14,1	10,6	16,3	10,9
Людина може заразитися ВІЛ, якщо пити по черзі з однієї склянки з ВІЛ-інфікованою людиною	20,1	21,2	59,8	63,4	20,1	15,4
Людина може заразитися ВІЛ через спільне користування з ВІЛ-інфікованою особою туалетом, басейном, сауною	22,2	24,0	53,4	59,7	24,4	16,3

Тенденція, зафіксована у минулорічному дослідженні щодо більшої поінформованості в питанні шляхів поширення ВІЛ-інфекції міської молоді порівняно з сільською, залишається характерною для цієї дослідницької хвилі (Табл. 7.14).

Таблиця 7.14

Розподіл відповідей на запитання
«Чи згодні Ви з наступними твердженнями?»
 (серед усіх респондентів/-ок, залежно від типу поселення, N=2000), %

Так		Ні				Важко відповісти					
Міська молодь		Сільська молодь		Міська молодь		Сільська молодь		Міська молодь		Сільська молодь	
2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Інфікування ВІЛ можна уникнути, якщо мати секс лише з одним неінфікованим партнером											
69,7	71,6	71,0	80,3	20,6	19,8	15,0	9,7	9,7	8,6	14,0	10,0
Інфікування ВІЛ можна уникнути, якщо правильно використовувати презерватив під час кожного статевого контакту											
69,1	72,7	73,6	77,3	20,4	17,0	11,6	12,0	10,5	10,3	14,8	10,7
Людина, яка виглядає здоровою, може мати ВІЛ											
70,3	81,0	67,9	72,9	14,6	8,8	13,1	14,6	15,1	10,2	19,1	12,4
Людина може заразитися ВІЛ, якщо пити по черзі з однієї склянки з ВІЛ-інфікованою людиною											
17,9	19,1	25,0	25,8	64,1	66,0	49,9	57,7	18,0	14,9	25,1	16,5
Людина може заразитися ВІЛ через спільне користування з ВІЛ-інфікованою особою туалетом, басейном, сауною											
19,4	21,7	28,4	29,1	57,8	62,3	43,3	54,0	22,9	16,0	28,2	16,9

ВИСНОВКИ

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МОЛОДІ

- життєві пріоритети молоді, порівняно із минулорічними дослідженнями, залишаються стабільними: сімейне щастя та здоров'я, кар'єра, свобода й незалежність, а також бажання досягнути багатства та можливість реалізувати свій талант і здібності, опанувати спеціальність. Респонденти молодших вікових груп мають більшу орієнтованість на досягнення сімейного щастя та здоров'я, а молодь старших вікових груп більшою мірою бажає досягнути кар'єрного успіху, реалізувати свій потенціал;
- більшість молодих людей самоідентифікують себе як віруючих, мають релігійну конфесійність.

ГРОМАДЯНСЬКА ТА ПОЛІТИЧНА АКТИВНІСТЬ МОЛОДІ

- третина молоді не має інтересу до політичних процесів, що відбуваються в державі, незначна частка молоді постійно стежить за політичним життям в Україні, лише кожна 5 молода людина стежить за актуальними подіями політичного життя країни. Головними чинниками аполітичності сучасної молоді є недовіра до політиків та влади, зневіра у власній громадянській позиції та низька самооцінка власної політичної культури;
- молодь вважає найефективнішими заходами впливу на владу участь у виборах та організацію радикальних протестів. Сучасна молодь є готовою до активної внутрішньополітичної діяльності за умов погіршення власного економічного становища, у разі необхідності стати на захист прав людини, наявності нерозв'язаних екологічних проблем, а також відсутності належного функціонування інституцій охорони здоров'я;
- найбільшою мірою сьогодні молодь довіряє насамперед волонтерським організаціям та об'єднанням, релігійним установам та організаціям, Європейському Союзу, громадським об'єднанням та місцевим органам влади. Кожна четверта молода людина є обізнаною щодо існування молодіжних консультативно-дорадчих органів в Україні. Такий малий ступінь обізнаності молоді пояснює відсутністю інформаційної підтримки та недостатньою поінформованістю про успішні практики і проекти МКДО;
- участь та роль молоді в процесах реформування держави;
- 19% молоді готові захищати Україну із зброєю в руках у разі мобілізації та 42% молоді підтверджує свою готовність захищати незалежність і територіальну цілісність України ненасильницькими методами, такими, як волонтерство чи благодійність;
- молодь вважає, що здатна впливати на ситуацію, яка відбувається в її населеному пункті, однак, за її оцінками, безпосередній вплив на розвиток ситуації в країні вона не здійснює. Спостерігається збереження критичного погляду молоді щодо готовності місцевої влади враховувати її думку при ухваленні рішень щодо розвитку громад, в яких вона мешкає. Четверта частина молоді готова особисто брати активну участь у розбудові своєї об'єднаної територіальної громади.

ПРІОРИТЕТИ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

- молодь визначає наступні пріоритети державної молодіжної політики: підтримка талановитої молоді, популяризація здорового способу життя, сприяння зайнятості та самозайнятості молоді, забезпечення молоді житлом, розвиток молодіжної інфраструктури;
- за оцінками молоді, діяльність молодіжного центру має бути спрямована на організацію спортивних та розважальних заходів, надання юридичної та інформаційної підтримки. Також молодь формує запит до молодіжних центрів щодо профорієнтаційних заходів, роботи з цільовими групами молоді, надання консультаційних послуг психологами, організації культурно-мистецьких послуг. Молоді люди готові брати активну участь у соціальних та волонтерських ініціативах, гуртковій роботі та просвітницькій діяльності;
- мобільність та міграційні настанови молоді;
- рівень бажання молоді виїхати зі свого населеного пункту, порівняно з даними репрезентативних соціологічних досліджень «Цінності української молоді» та «Молодь України – 2017», значно не зріс. Переважно таку ініціативу демонструють представники молодших вікових груп, що пов'язано з необхідністю виїжджати для навчання, пошуку роботи тощо;
- переважна більшість молоді не має наміру емігрувати з України. Молодь, яка зазначила про такі наміри, орієнтована на отримання іноземної освіти, досвіду роботи та/або покращення свого матеріального становища.

НАВЧАННЯ, ОСВІТА, РОБОТА, ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ

- більшість української молоді – це освічені люди, які мають переважно вищу та базову вищу освіту. Третина молоді обрала або планує обрати свою останню спеціальність або нинішню професію через гарантований заробіток, гідну матеріальну винагороду. Також впливають на вибір майбутньої професії молодими людьми престиж роботи та поради батьків і родичів;
- за результатами дослідження, рівень задоволеності молоддю отриманою освітою досить високий, про що свідчить відсутність бажання молодих людей змінити вид діяльності чи професійну сферу. Половина української молоді на момент опитування мала постійне місце роботи. Серед найважливіших умов для вибору місця роботи стали рівень заробітної плати та умови праці;
- у цьогорічному дослідженні найпрестижнішими для вибору кар'єри молодь назвала такі сфери як ІТ, юридична і банківська сфери, і, у порівнянні з минулим роком, діяльність у сфері інформаційних технологій витіснила бізнес-сферу, а пріоритет молоді щодо юридичної галузі залишився у трійці лідерів.

ЗДОРОВИЙ СПОСІБ ЖИТТЯ МОЛОДІ

- переважна більшість молоді оцінює стан свого здоров'я як цілком задовільний і лише 1% говорить про наявність серйозних проблем зі здоров'ям та 0,4% респондентів має групу інвалідності. Більше третини опитаної молоді за останній рік не звертались у жоден медичний заклад;
- менше половини усіх опитаних респондентів взагалі ніколи не палили цигарки, проте майже кожен четвертий палить щодня. Найпопулярніший алкогольний напій, що вживає молодь, – пиво. 83% молодих осіб впродовж свого життя не вживали наркотичні речовини ніколи;
- дві третини опитаної молоді почуваються впевнено, оцінюючи власні знання про ВІЛ/СНІД, водночас 18% мають потребу в розширенні своєї обізнаності в цьому питанні. Більшу впевненість щодо своїх знань про ВІЛ/СНІД демонструє молодь у віці від 25 до 34 років порівняно з молодшою віковою групою молоді.

Інформаційне видання

МІНІСТЕРСТВО МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ

МОЛОДЬ УКРАЇНИ – 2018
РЕЗУЛЬТАТИ РЕПРЕЗЕНТАТИВНОГО
СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Комп'ютерне верстання: Олег Дубковський

Підписано до друку 30.10.2018. Формат 60×84 1/8. Папір крейдований.
Гарнітура SchoolBook. Ум. друк. арк. 8,37. Обл.-вид. арк. 9,96
Наклад 500 пр. Замовне. Зам. № 367

Віддруковано у Державному підприємстві
«Редакція інформаційного бюлетеня «Офіційний вісник Президента України»
01104, м. Київ, вул. Петра Болбочана, 8, корпус 6

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів продукції ДК № 6368 від 23.08.2018 р.